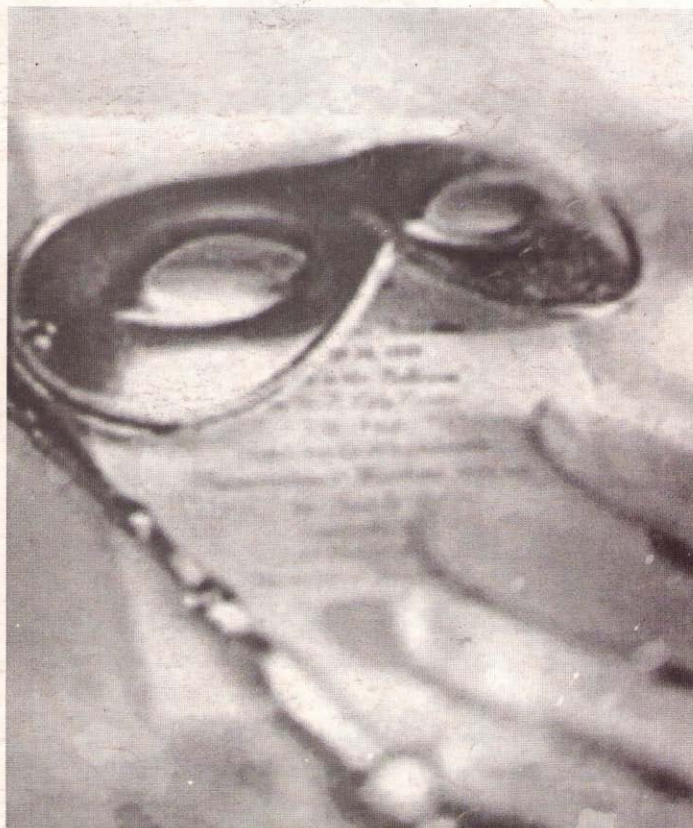

REVISTA NOASTRĂ

PUBLICATIE A COLEGIULUI NATIONAL

COLEGIUL NATIONAL "UNIREA"
FOCȘANI
BIBLIOTECA

"UNIREA" FOCȘANI

∞ CUPRINS ∞

Cuvânt înainte pag.1

LA ANIVERSARE

Piața Endependenți pag. 2

Caragiale, personaj al propriei literaturi pag. 4

Nenea Anghelate nu vrea să răspundă pag. 9

Aforismele lui Caragiale pag. 12

Un om pentru eternitatea românească pag. 13

DIALOG

Confirmare deplină pag. 14

Călătoria unui filosof al culturii pag. 16

“Călătorii cu limba tăiată” - Traduceri din limba persană pag. 17

JURNAL DE DASCĂL

Vanitate și orgoliu pag. 18

Impresiile unui profesor american în Colegiul Național “Unirea” pag. 19

Despre erori pag. 21

POESIS pag. 22

DESPRE ADOLESCENȚĂ

Emoții și idile la vârsta adolescenței pag. 27

Adolescența: înger și demon pag. 28

A.R.D.O.R. pag. 29

Perle pag. 30

CUVÂNT ÎNAINTE

Dedicăm acest număr al "Revistei Noastre" unuia dintre cei mai controversați scriitori ai literaturii române de la a cărui naștere se împlinesc 140 de ani.

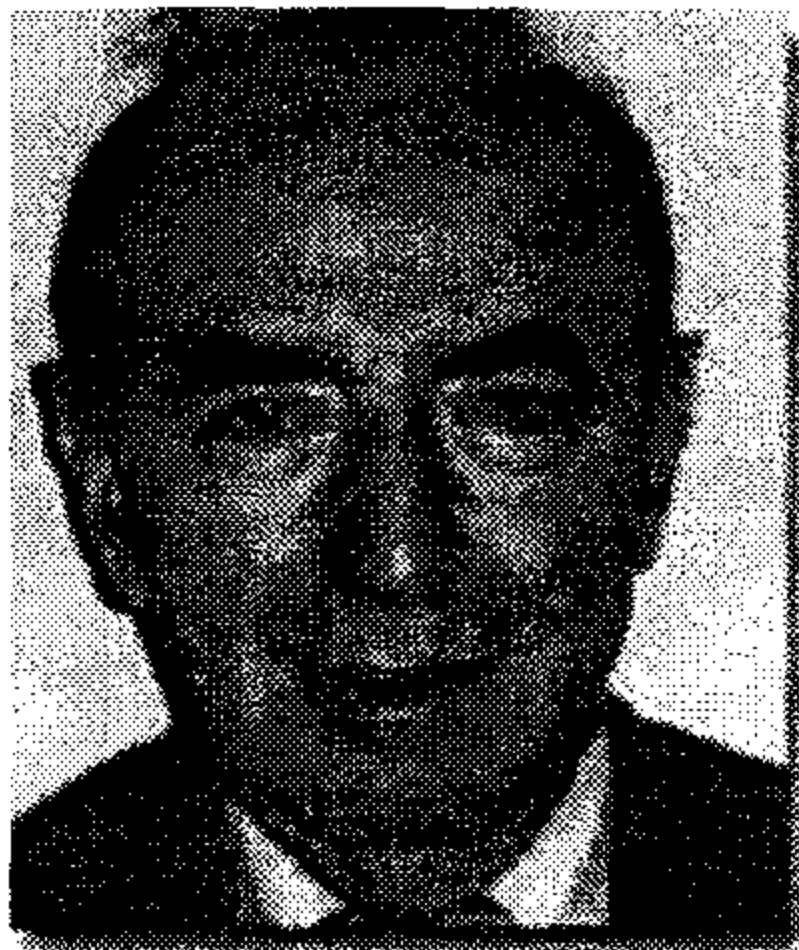
Opera lui I. L. Caragiale, o amplă satiră ce nu poate fi evaluată în sine fără a trimite la ambianta vremii sale, dăinuie in aeternum.

Actualitatea scrierilor sale, mai ales a celor satirice, este o realitate indubitabilă, un Cațavencu, un Dandanache, ori un Ștefan Tipătescu fiind ușor de recunoscut printre politicienii contemporani, tot astfel cum îi putem întâlni pe Goe, Ionel, ori pe madam Caliopi Georgescu. Nici politicianul, nici copilul răsfățat și prost crescut, nici favoritismul practicat în școala românească nu sunt realități ale unei epoci, ci mai degrabă țin de o mentalitate adânc înrădăcinată în spațiul nostru geografic.

Ce lume, nene Iancule!

Prof. Janet VOINEAG,
Colegiul Național "Unirea"

„PIAȚA ENDEPENDENȚI”

Profesor universitar doctor
Ștefan CAZIMIR
Universitatea București/
Facultatea de Litere

„A vorbi despre Eminescu – spunea Tudor Arghezi – este ca și cum ai striga într-o peștera vastă”. A vorbi despre Caragiale, îmi permit să adaug, este ca și cum ai striga în grotlele de la Tora Bora; s-ar putea să-ți raspunda Osama bin Laden, incitat de un articol pe care scriitorul l-a dedicat „chestiunii afgane”. Deschideam ziarul Timpul din 28 noiembrie 1878 citind următoarele: „înaintarea rușilor în Asia a deșteptat serioase temeri printre populațiile Afganiei; și oricât de mult și de des i-ar asigura rușii pe afgani că nu trebuie să aibă nici o teamă de ei, afganii nu pot să dea nici o încredere și niciodată nu se vor crede în siguranță până nu vor fi siguri ca se pot bizui pe ajutorul englezilor”.

Aș fi putut, pornind de aici, să îmi intitulez comunicarea Caragiale și Afganistanul. Dar, la fel de bine, aș fi putut să-i spun Caragiale și terorismul, plecând de la un pasaj al schiței O lacună: „Cum?... care va să zică să intri dumneata în casă la mine cu pumnalul, cu toporul, cu conspirații, cu comploturi și asasinaturi, și eu stau cu mâinile în șolduri și în loc să te iau de urechi ca pe un măgar, și să-ți zic: << destul! pân-aci! nu-ți permit mai mult în țara mea! >> - eu, nu! eu să vin pentru ca să-ți zic: << bravo! bine faci! o să mai poftesci și altă dată... >> Să mă ierți! astea să le spuie Potropopescu la alții, asta nici o umanitate nu poate pentru ca să fie! ...”

Aș fi putut de asemenea, întorcându-mă mai atent spre ale noastre, să aleg ca temă Caragiale și mișcarea legionară: „Noi, românii verzi, purcedem de la următoarele principii sănătoase de progres național: A iubi neamul său e peste putința din partea celui care nu urăște celelalte neamuri. Un neam nu poate avea vrăjmași în propriile sale defecte; vrăjmașii lui sunt numai și numai calitățile altor neamuri.” („Românii verzi”).

Aș fi putut să-mi numesc expunerea Caragiale și tentația dictaturii, fixându-mi ca punct de plecare un dialog din schița Situațiune: „- Știi ce ar trebui la noi? zice Nae. - Ce? - O tiranie ca în Rusia... Nu mai merge, mântelegi, constituția, care aceea ce vezi că se petrece, nu poți pentru ca...”

Aș fi putut să îmbrățișez ca subiect Caragiale și revoluția din decembrie: „Bine că n-am fost în București pe vremea aia!”, exclama coana Efimița: „cum sunt eu nevrăcoasă, Doamne ferește! Păteam alte alea...” „Ba nu zi asta”, ripostează Leonida, „puteai trage un ce profit. Puteai să capeti un certificat de revoluționar și să nu mai plătești impozit.

N-ar fi fost exclus să-mi intitulez intervenția Caragiale și privatizarea, plecând de la schița Inițiativa: „Este o chestiune mare, domnule, chestia alăptării! ... să nu glumim! -Draga Mitica – zic - înțeleg prea bine enervarea ta, dar eu crez că în privința asta ar trebui și inițiativa privată.... -A! Care va să zică și d-ta, ca și doica noastră, ești d-ei cu inițiativa! Bravo! ... Nu, domnule! destul cu inițiativa privată, care i-am vazut cât de triste consecințe! Nu! Statul este dator să se gândească, în sfârșit, să ia inițiativa”.

Aș fi putut să-mi numesc comunicarea Caragiale și liber-schimbismul, adoptând drept motto cuvintele lui Dandanache: „familia mea de la patuzsopt [...] și eu, în toate Camerele, cu toate partidele, ca rumânul imparțial...”. În actuala legislatură, Parlamentul României număra zeci de liber-schimbști printre care am cinstea să mă aflu și eu: „Își schimbă lupul la soroace părul, /iar omul schimbă slujbe sau idei. /Schimbarea oțelește caracterul/ La tineri, la bărbați și la femei.” (Imnul partidului Liber-Chimbist).

Aș fi putut, ancorând în cea mai vie realitate, să abordez ca subiect Caragiale și reviziunea Constituției: „Din doua una, dați-mi voie: sa se revizuiască, primesc! Dar să nu se schimbe nimica; ori să nu se revizuiască, primesc! Dar atunci să se schimbe pe ici pe colo, și anume în punctele... esențiale...”

Pe scurt: nu există problemă cât de cât importantă care să ne fi preocupat în ultimii 90 de ani, de când Caragiale ne-a părăsit fizic, și pe care scriitorul să n-o fi atins „pe ici pe colo, și anume în punctele... esențiale...” Enumerarea lor completă ar rescrie un cerc cu centrul pretutindeni și circumferința nicăieri. Despre Caragiale putem începe a vorbi de oriunde. Călinescu, în 1962, pomea de la D-I Goe. Noi am putea porni de la „ieri obscuritate, azi lumină!” sau de la „curat murdar!”, de la „să te ferească Dumnezeu de furia poporului!...” sau de la „Pupat toți piața independenti”, obținând rezultate identice. Să ne înțelegem: identice între ele, nu cu acelea obținute de Călinescu. Și pentru că tot veni vorba: nu există, după știința mea, în nici un oraș al țării, o piață a Independenței. Există numeroase piețe ale Unirii, există piețe ale Teatrului, există piețe ale Revoluției, există piețe cu multe alte nume, celebrând date sau personaje istorice. Nu există însă, repet, o piață a Independenței. Despre aceasta... cum să –i zic: lacună? omisiune? s-ar putea glosa îndelung. Prima explicație care-mi trece prin cap este că Unirea a fost percepută de români ca o realitate, pe când Independența nu. Multă vreme de altfel nici nu i s-a spus așa. Când am urmat eu cursul primar, la istorie ni se vorbea despre războiul pentru neatarnare. Termenul cu parfum arhaic depășea puterea de înțelegere a școlărilor, dobândind un nimb misterios și hazliu. Îl regăsim ca adjectiv la Ion Vinea într-o poezie din 1915, generând efecte clar umoristice: „Spânzuratul vina-n dimineța/pe același gând s-a legănat/agățat de stele cu o ată, /ușurat de dragoste și viață/și simțindu-se neatarnat.” (Visul spânzuratului). Cu un an mai târziu Topârceanu îi va utiliza antonimul în parodia dedicată lui Bolintineanu: „Padișahul nostru, fără de-ncongior, /vrea să nimicească pe-acest brav popor./Dar mai bine piară

dacă i-a fost dat, /Decât cu rușine, mic și atârnat. !” (Mihai Viteazul și turcii).

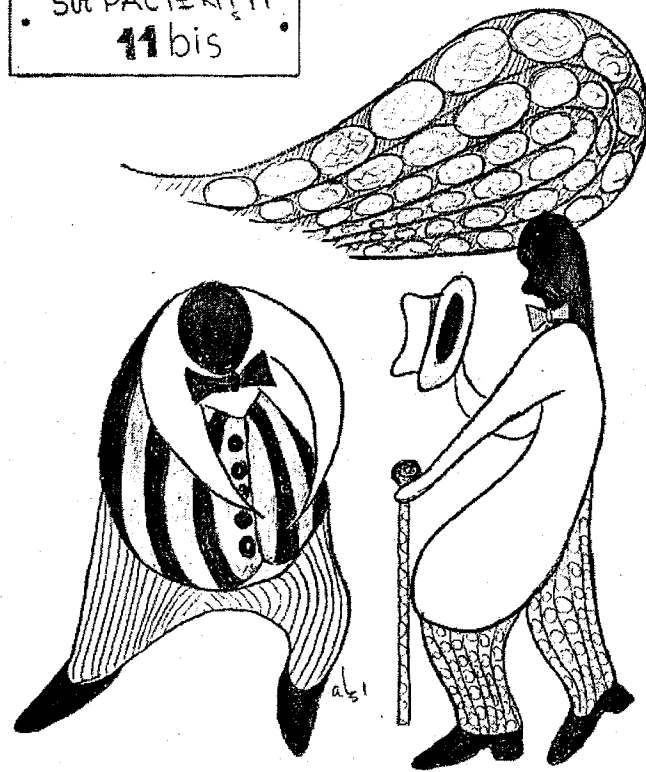
Independenței, așadar, nu i se spunea pe nume și nu i se consacrau piețe. Dispunem exclusiv de un plai al Independenței, care însoțește cursul maiestuos al Dâmboviței de la Moara Ciurel până la hanul lui Manuc. Singurul care s-a gândit să ne înzestreze cu o piață a Independenței a fost, până astăzi, I. L. Caragiale. Chestiunea merită o privire mai stăruitoare, până când nedumerirea inițială se va transforma în obscuritate completă.

De ce oare ne pupăm toți în piața Endependenți? Un posibil răspuns ar fi următorul: pentru că simțim că independența noastră este precară și provizorie și o substituim prin solidaritate fraternă, iar la nevoie prin spirit de compromis.. Un filolog nu va trece nepăsător nici peste forma "endependenți". Schița Telegrame a apărut în 1899, așadar, după 22 de ani de la proclamarea Independenței, dar aspectul fonetic al cuvântului rămăsese tributari rostirii lui franceze, semn că noțiunea însăși era încă percepută drept ceva exotic și greu de asimilat. Sincronizarea grăbită și superficială cu Occidentul s-a manifestat un timp și prin preluarea neologismelor de origine franceză în forme cât mai apropiate de prototip: A! ce coruptă sotietate! ... Nu mai e moral, nu mai sunt printipuri, nu mai e nimic: enteresul și iar enteresul...". În zilele noastre un fenomen similar e acel al invaziei de anglicisme care se refuză total asimilării, păstrându-și intact aspectul original.

Problema independenței revine, la un an după Telegrame, în schița Situațiunea, axată ferm pe o chestiune de actualitate : criza economică pe care o traversa țara și greutățile de rambursare a unui împrumut extern; "știi dumneata de câte ori am spus eu, că o să se înfunde odată cu cheltuielile nebunești, care pot pentru ca să zic că nici o țară nu s-a mai întâmplat, pentru ca să vie și să zica la un moment: nu mai am drept ca să mă împrumut fără voia dumitale ! care atunci însemnează că nu mai ești independentă nici la tine acasă, după ce ți-ai vărsat sângele ca să ajungem pentru ca să aibă fortificații și să poți zice la un moment dat: până aici! nu permit!" În sintaxa lui turmentată, personajul rostește un adevăr profund: țările mici nu sunt independente nici la ele acasă, pe când cele mari – orișunde vor, chiar și atunci când se duc în vizită, de obicei fără să anunțe. Caracterul cvasifictiv al independenței țărilor mici a fost de atâtea ori demonstrat în istorie încât a-l mai ilustra prin exemple ar fi pierdere de timp. Faptul n-a rămas lipsit de urmări asupra psihologiei noastre, iar comportarea personajelor caragialești, inclusiv pupăturile din piața Endependenți, le reflecta în modul ei specific. Exegeții scriitorului au tras de aici concluzii variate, mai ales din unghiul de vedere etic. "Teatrul lui Caragiale – scria E. Lovinescu în 1912 – e un izvor de apă tulbure în care joacă o pulbere de necurățenii [...]; oricât de spiritual ar fi în forma lui scânteietoare, e intristător ca un spital de infirmități morale și intelectuale." Aceleași reproșuri, acutizate la extrem, revin sub pana lui N. Davidescu, care îi atribuie autorului "o diabolică plăcere de a scormoni într-o rană parcă pentru a o adânci și a-i face cu neputință vindecarea." Opinii diametral opuse vor formula P. Zăreț, M. Ralea, G. Călinescu și alții. "Nu intenționez să arăt lumea comediilor – scrie Pompiliu Constantinescu – ca o expresie a moralității; dar nici o colecție de monștri nu este și nici una de vicioși monumentali." Mai aproape de noi, N. Steinhart definește lumea lui Caragiale drept "lumea împăcării strâmbe, care

• Str. SADIENȚII
11 bis

• Str. PACIENȚII
11 bis

e mai bună decât o judecare dreaptă; lume a fătârniceii, da, care este însăși ea o cale sigură de a cădea în cinism”.

Lista opiniilor divergente este departe de a se încheia aici. Dacă un vrăjitor modern i-ar reuni pe toți comentarii lui Caragiale în jurul aceleiași mese rotunde, de bună seamă că fiecare dintre ei și-ar susține mai departe propriul punct de vedere, și larma ipotezelor contrare ar deveni mai repede sinonimă cu tăcerea. Un observator marginal ar putea totuși să regrete tonul apodictic al multor intervenții: "Teatrul lui Caragiale este...", "Lumea lui Caragiale este..." ș. a. m. d., când mult mai firesc, și poate chiar mai convingător, ar fi fost să spună, măcar din când în când: "teatrul lui Caragiale mi se pare...", lumea lui Caragiale mi se pare...". S-ar fi demonstrat astfel mai multă înțelegere față de o trăsătură eminentă a creației scriitorului: opera lui e o mărturie, nu o confesiune! Iar mărturiile, cum bine știm, sunt întotdeauna interpretabile; univoce sunt doar interpretările. Ambiguitatea lui Caragiale este aceea a unui demiurg ironic, care refuză să se exprime altfel decât prin Operă și care, prin tăcerea lui, permite toate supozițiile. El a creat semne; deslușirea sensurilor ne revine exclusiv nouă. Îl putem socoti totodată purtătorul de cuvânt al unei determinări istorice, decurgând din poziția noastră pe hartă. Cât privește independența României, ca și avataruri îi rezervă integrarea țării în NATO și în UE nu stă în puterea mea să prevăd. Ceea ce știu cu certitudine este că nici atunci nu vom dispune de vreo piață a Independenței și că vom continua să ne pupăm cu toții în spațiul ei imaginar.

CARAGIALE, PERSONAJ AL PROPRIEI LITERATURII

Prof. Univ. Doctor Alexandru Melian
Universitatea București, Facultatea de Litere

La o analiză, fie și superficială, a operelor realizate de marii clasici, se poate constata că fiecare dintre ei, mai puțin I. L. Caragiale, s-a lăsat prins de ispita confesiunii, indiferent dacă aceasta a luat forma jurnalului, ca la T. Maiorescu, a travestiului liric, ca la Eminescu, sau a amintirilor, ca la I. Creangă și I. Slavici.

Chiar dacă excepția Caragiale ar putea fi cercetată și psihanalizată pentru a-i afla o explicație, nu credem că aceasta prezintă un interes deosebit. Mai interesant ar fi de văzut dacă reticența extremă și explicită a lui Caragiale pentru mărturisire și lirism este neutralizată cumva sau măcar suplinită.

Aparent, scriitorul a cărui operă a fost percepută și de contemporani, dar mai ales de posteritate, ca expresie a unui spirit clasic, detașat și obiectiv, pentru care criteriul adevărului și al autenticității reprezenta regula de aur a artei sale, scriitorul care, în locul rigorii documentare a lui Maiorescu, al lacrimii eminesciene, al umorului jovial și autoironic al lui Creangă sau în locul nostalgiei autobiografice a lui Slavici, prefera râsul batjocoritor și sarcastic, un asemenea scriitor nu părea deloc dispus să se reprezinte pe sine, să-și dezvăluie biografia ori viața lui interioară.

Și totuși, în bogata galerie tipologică a literaturii lui, mai puțin

teatrul, există un personaj care, fără să poarte de obicei vreun nume, este în realitate Caragiale însuși. În numeroase momente și schițe, chiar și în unele nuvele, naratorul este el însuși personaj, și nu doar un simplu povestăș ce relatează evenimente, întâmplări, istorii, ci o prezență dinamică, de cele mai multe ori esențială, care declanșează și întreține dialogul, evocă personaje, schițându-le profilul, participă direct la punerea în scenă a scenariului. Observator ironic ori autoironic de gesturi, ticuri și detalii, personajul Caragiale este factorul de autenticitate focalizant, este elementul imponderabil de gravitație epico-dramatică. Calificarea finală nu este întâmplătoare. Așa cum au remarcat toți exegeții, vocația fundamentală a lui Caragiale a fost aceea de dramaturg, poate că mai exact spus, de om de teatru. Un simplu recurs asupra biografiei sale este suficient pentru a-i afla determinările și determinantele acestei vocații. Începe prin a fi elev la cursul de declamație și mimică al unchiului G. Caragiale, devine sufleur și copist de roluri la Teatrul Național unde director era Mihai Pascal, traduce piese de teatru din Parodi, Scribe, Deraulede, este actor și director de scenă la Teatrul Național din Iași, devine director al Teatrului Național din București și toată viața

întreține relații strânse cu actorii, în general cu boema timpului. Dealtfel, el însuși declara, într-o convorbire cu M. Sevastos: „De câte ori v-am spus că eu sunt om de cafenea? Nu mă atrage decât mecanismul omenesc, și simt o plăcere să-i demontez resorturile”¹. Era atât de obsedat de resorturile mecanismului omenesc încât nu ezita să însceneze adevărate ciocniri care să-i permită radiografierea reacțiilor pitorești ale unor oameni ce ar fi putut deveni personaje. Cella Delavrancea povestește, în una din evocările sale, unul din experimentele de acest fel „Așa cum Fabre, celebrul entomolog francez, studiase viața insectelor stând pe brânci zile întregi, tot așa prindea Caragiale reflexele, caracteristicile unor necunoscuți, hoinărind prin orașele provinciale de unde se întorcea încărcat cu impresii noi, filtrate apoi prin alambicul genialului său talent care nu îngăduia decât esențialul.

Brașovul era un loc de predilecție pentru el. Se ducea în piață să se certe cu unguroaicele, prefăcându-se că-i un om prost și cicălit, și nu se lăsa până nu ajungea gâlceava la culme. Schemele acestea povestite de Caragiale, cu accentul bietelor vânzătoare exasperate, avea un haz irezistibil. Privirea lui adâncă cerceta cu solemnitate de bufniță cotloanele sufletesti, prindea pricinile mecanis-

1) - "Amintiri despre Caragiale" - Editura Minerva, București 1972, pagina 174

mului psihologic, înregistra neiertător toată gama vanității omenești.”²

Nu ezita să facă farse și în lumea actorilor, nu atât pentru plăcerea malițioasă de a-i savura efectele, cât pentru a-i studia reacțiile și mai ales pentru a descoperi podoabele limbajului colorat, provocat de mânie, de nervi, de pierderea cumpătului. Întâmplarea povestită de gazetarul Gh. Rădulescu, sub titlul „Regulamentul Teatrului Național” este pilduitoare. Caragiale îi face o vizită unuia dintre cele mai apreciate și vârstnice actrițe care juca în teatrul al cărui director era companionul său, Caragiale pleacă mai devreme pentru a fi în biroul său la ora la care era programată repetiția. Firește actrița întârzie, intră la director să-și ceară scuze, acesta, într-un joc al disimulării perfect, se arată necruțător și o amendează, ca și cum n-ar fi știut unde și cu cine fusese cu câteva minute mai devreme. După un dialog savuros, în final actrița, „prididită de plâns, se apleacă pe birou și, dându-i broșura la o parte cu un gest lipsit de eleganță pornește, pe tonul pe care vorbea în *Madamme Frochard*, din *Două Orfane*:

- Domnule director general, dumneata dormeai pe gunoaie, în Ploiești, pe când eu, soră de colonel, lăsam butca la scara teatrului ca să civilizez creaturile venite aici de la spălătorie – și mă amendezi pe mine ca pe niște ușieri ! păi, janghinosule mie mi-a sărutat mâna regele Serbiei – și o să primesc pedeapsă de la un simigiu ca tine ?

A luat apoi de pe birou, o coală de hârtie, și-a scris demisia și, oferind-o lui Caragiale: Bagă-ți-o în ochi, domnule director general.

Și o dată cu mișcarea colțuroasă pentru a-i trânti hârtia:

- Adevărat: nici din salcie cerc de

bute, nici din mojić om de frunte ! Apoi către mine, surprins că râdeam:

- Dar tu, mă piciule, ce râzi ? Te-ai înțeles cu plăcintaru' ăsta să vă bateți joc de o artistă ca mine ? Te trec prin perete acum ! ”³

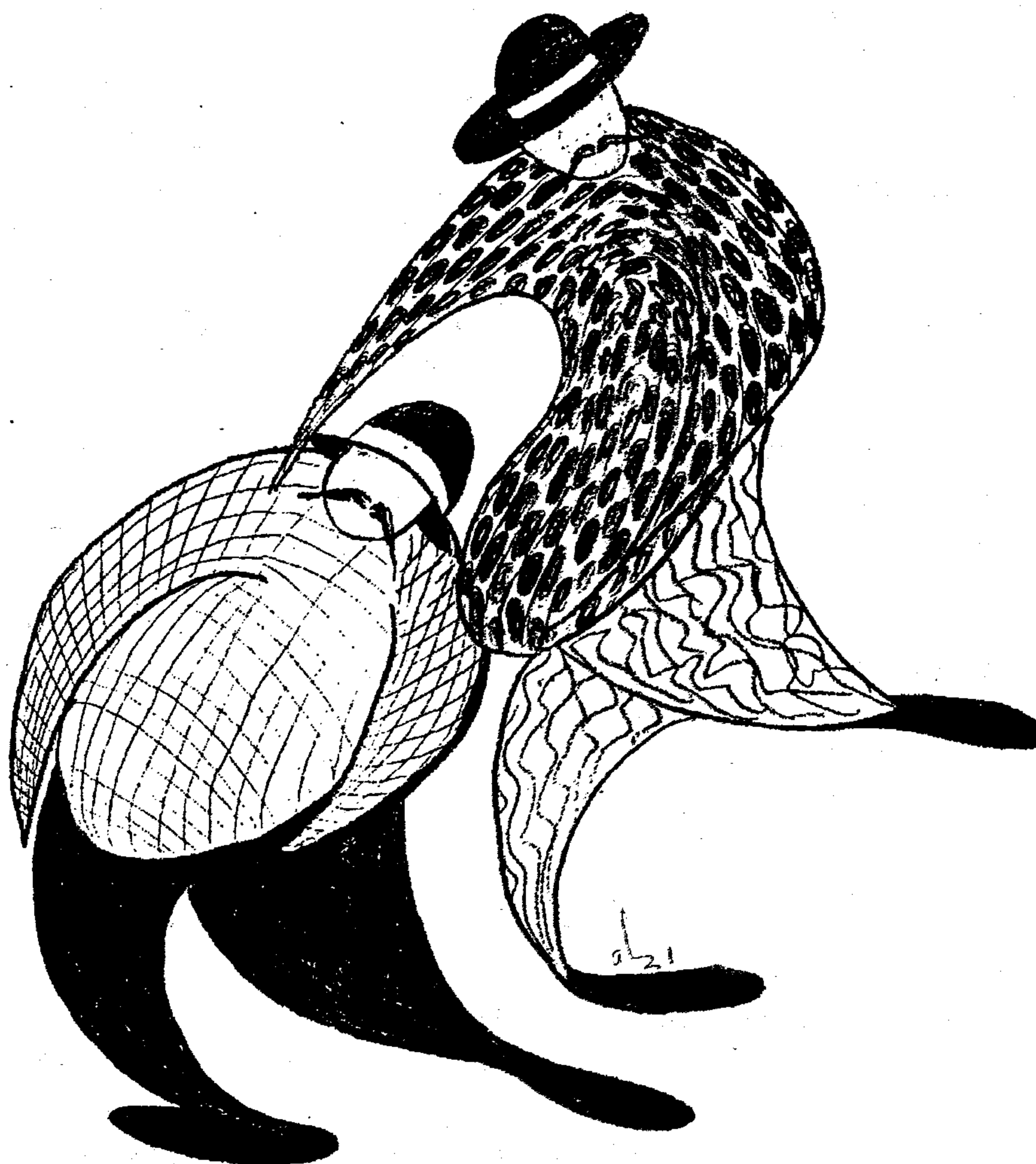
În acest timp, domnul director general, foarte satisfăcut de experimentul său, își aprindea țigara cu cererea de demisie a distinsei actrițe.

Caragiale era și un actor excepțional, cu o capacitate de imitație și de improvizatie care făcea farmecul tuturor anturajelor în care se afla și care a determinat pe unii să declare că cea mai strălucită creație a lui, pierdută pentru totdeauna, rămâne cea prin viu grai.

Ar fi fost și de mirare ca o asemenea înzestrare să nu-și afle o

expresie în opera literară. Actorul din viață se transferă cu discreție în spațiul ficțiunii și, travestindu-se în personaj, își joacă propriul rol. Un astfel de gest este săvârșit nu numai din rațiuni ludice. Există o motivație funcțională care determină scriitorul să-și asume, îndeosebi în schițe, statutul de participant nemijlocit la punerea în scenă a decupajelor de viață.

Momentele și schițele sale au, așa cum se știe, o structură comedio-grafică. Dar nu doar în sensul că valorifică narativ dimensiunea comicului, ci pentru că sunt arhitecturate scenografic. Ele sunt aproape mereu mici scene în care naratorul nu se mulțumește să folosească din abundență dialogul, ci uneori își

2) - "Amintiri despre Caragiale" - Editura Minerva, București 1972, pagina 61

3) - *ibidem*, pagina 18

nominalizează chiar personajele angajate în dispută. Să amintim aici schițe precum „Un pedagog de școală nouă”, unde descoperim o adevărată distribuție (pedagogul, școlerul, profesorul, inspectorul, Popescu, Ionescu, micul Ftiriade), „Justiție” (judele de ocol, Leanca, prevenitul), „C. F. R” (Niță, Ghiță, mușteriu), „Amici” (Lache, Mache, Tache), „Art. 214” (avocatul, cocoana, tânărul), „Căldură mare” (domnul, feciorul).

Dramaturgul nu-și încheie cariera în 1890, odată cu ultima piesă realizată, decât formal. El își exercită vocația în continuare, atât doar că forma literară nu mai este piesa de teatru, ci schița, momentul, nuvela. Cunoscându-și foarte bine calitățile, și rămânând mereu credincios crezului său artistic de factură clasică, prozatorul preferă să-și scenografieze substanțele narative, să utilizeze cât mai puțin dimensiunea descriptivă, să reducă la minimum comentariul, eventual dinamizându-l prin intermediul stilului indirect liber.

Una din formele de realizare a acestor obiective, de asigurare a dinamismului, a ritmului și a bazoreliefării tipologice este tocmai metamorfozarea naratorului în actor, în personaj. Transformat în componentă a structurii anecdote, personajul Caragiale cunoaște o anume gradualizare a implicării. În unele momente și schițe, de fapt în cele mai multe, prezența lui este activă și dominantă. „Reportaj”, „Bubico”, „Amicul X”, „Ultima oră”, „Infamie”, „Între două povețe”, „La hanul lui Mânjoală” sunt printre cele mai reprezentative texte din acest punct de vedere. În fiecare dintre ele, implicarea naratorului care devine personaj este diferită. De pildă în „Reportaj” sau „Ultima oră”, după un preludiv informativ pus sub semnul

ironiei și al antifrazei, personajul Caragiale preia inițiativa în dublă direcție. Pe deoparte, el pune în scenă succesiunea secvențelor astfel ca ele să contribuie la deconspirarea mistificărilor, pe de altă parte, prin replicile de obicei interogative și laconice, conduce dialogul astfel încât ipostaza să fie dezvăluită treptat sub semnul comicului. Efectele devin cu atât mai mari cu cât el adoptă strategia mistificatoare a partenerului, intră în jocul acesteia pentru ca în final păcălitorul să fie el însuși păcălit, sau confecționerul de știri pe banca din Cișmigiu să fie pus în fața propriei minciuni, chiar dacă, - surpriză - șmecheria lui, în loc să fie supusă oprobriului este apreciată, încurajată și chiar... preluată ca metodă („Eu rămân în odăița umbroasă a redacției să-mi scriu articolul de fond: Ce gândește suveranul?... Să vedem ce poate gândi suveranul?... ”)

„Între două povețe” propune o altă formulă. Protagonistul schiței este autorul însuși. Domnița, Nina și Ana sunt doar prezente evocate. Chiar dacă primele două, dar mai ales Nina sunt factori declanșatori ai aventurii, ele nu se înscriu dialogic în scenariu. Promotorii rămân șoptitorul de ureche dreaptă și cel de ureche stângă, expresiile verbale ale celor două componente care sintetizează personalitatea scriitorului: demoniul și angelicul. Textul debutează chiar cu aducerea lor în scenă:

„Cu tot vuietul balului, am auzit șoptindu-mi clar la urechea dreaptă: <<Trebuie să fii prea sec de spirit, ca să te lași amețit de un drăcușor atât de tânăr ! >> Era o povăț foarte cuminte pe care desigur aș fi urmat-o, dacă aveam numai o ureche; însă de abia își termină consilierul înțelept propoziția și, la urechea stângă îmi șopti și mai clar: <<Trebuie să fii prea

sec de spirit ca să nu te lași purtat de atâta farmec... >>”

Dirijat de „cei doi consilieri intimi ai mei”, pe care îi asculta cam în stilul lui Cănuță, om sucit, autorul povestește cu umor și cu o discretă nostalgie, - ceea ce e destul de rar la el - jocul ispitirilor care îl solicită între fascinația provocatoare a drăcușorului de față cu frumusețea distinctă, bine susținută material a domniței care promitea o călătorie de neuitat în Italia. Urechea dreaptă a avut mai multă audiență, dar cel care avea două urechi nu și-a găsit liniștea.

„Și acum, când e atât de mult de atunci, iată-i pe bunii mei consilieri că tot nu s-au împăcat; unul îmi zice: <<Ai făcut foarte cuminte ! >> iar celălalt: <<Mare neghiob ai fost ! >>”

Adevărate capodopere actricești realizează personajul Caragiale în „Bubico” și în „La hanul lui Mânjoală”. Deși sunt două proze diferite, și ca specie și ca identitate a imaginarului, ele se aseamănă prin rolul fundamental jucat în construcția epică de cel care preferă să se urce pe scenă ca interpret și eventual regizor. Partitura interpretată e diferită, așa cum diferite sunt spațiul epic și finalitatea mesajului. În „Bubico”, el experimentează una din ideile teoretice foarte dragi și, anume, aceea prin care acordă gestului, mimicii, ochilor o importanță capitală în actul comunicării. „Un tic, un nume potrivit sau un gest valorează mai mult decât o pagină întreagă de descrieri”⁴ îi spunea fiicei sale, iar într-un articol consacrat lui Ion Brezeanu opțiunea îi apărea și mai tranșantă: „În teatru, ca și în lume, vorbele constituiesc nu numai o parte a existenței... În viață, de zece ori mai mare rol au ochii și sprâncenele decât gura; vorbele fără ochi au prea puțină căldură; ochii fără vorbe pot spune multe. Și nu numai

4) - „Amintiri despre Caragiale” - Editura Minerva, București 1972, pagina 119

ochii și sprâncenele pot fi mai elocvente decât gura. Orice mișcare poate spune mai mult decât tirade întregi. Este ceea ce face în schița amintită. În economia textului, participarea la dialog este redusă la minimum. Replicile, atâtea câte apar, joacă un dublu rol: pe de o parte ele acroșează dialogul dintre câine și stăpâna sa ori dintre ea și povestitorul, devenit personaj, pe de alta parte, stabilesc relația antitetica dintre ceea ce spune ori face și gândește Caragiale, adică acea relație generatoare de comic și suspans în coordonatele căreia se derulează întreaga întâmplare. Formulele din gând construiesc un dialog suigeneris perceptibil doar pentru autor și pentru cititor, acesta din urmă fiind cu discreție invitat să devină spectator. Iată jocul perechilor de replici aparente:

„-Bubico - zice cocoana... șezi mumos, mamițico!

<<Lovi-te-ar jigodia, potaia dracului! >>

„-Să-i dea mamițica lăptic băiatului? (...)

<<Ah! suspin eu adânc; lua-te-ar hengherul, Bubico! >>

Pe măsură ce ne apropiem de final, o singură dată mai apare un <<Ah! Bubică(...) de capu-ți! ... vedea-te-aș mânuși! >>, atunci când acesta începe să urle. Imprecatiile cu valoarea lor defulatoare sunt abandonate în favoarea gândului care prinde contur pentru a se transforma în faptă. Din momentul în care cauza disimulărilor stresante dispărut, o dată cu Bubico, zburat pe fereastră, personajul Caragiale își abandonează masca pentru a spori efectele. După ce-o îndeamnă pe nefericita doamnă să tragă semnalul de alarmă și apoi o dă cu satisfacție în primire, iese din scenă

printr-un ultim gest spectaculos și definitiv: "Pe când, în mijlocul pasagerilor gramădiți, cocoana se jelește, eu m-apropiu de urechea ei și, c-un rânjet diabolic, îi șoptesc răspicat:

-Cocoana! eu l-am aruncat,

mânca-i-ai coada!

Ea leșină iar... Eu trec ca un demon prin mulțime și dispar în noaptea neagră...".

Fără a ne opri analitic asupra capodoperei „La hanul lui Mânjoală”, - bogăția și complexitatea ei cere un alt context de abordare - se impune totuși a sublinia rolul fundamental pe care personajul Caragiale îl joacă în nuvelă, deși aici identitatea lui e travestită. E adevărat, travestiul rămâne mai curând formal, el reducându-se la două elemente: identitate concretizată prin prenumele Fănică, obiectivul călătoriei, - căsătoria cu fata pocovnicului lordache. Ambele rămân însă, din punct de vedere epic și arhitectural neesențiale. Dincolo de indiciul gramatical, narațiunea se desfășoară la persoana I, substanța personajului, comportamentul și limbajul său indică fără dubii cine se află în spatele

conului Fănică. Nu e lipsit de semnificație că într-una dintre evocări, I. D. Gherea dezvăluie posibilul punct de plecare a nuvelei:

„-Era pe atunci în dosul Cișmigiului o cârciumă, cu o crâșmărită grozav de frumoasă, coana Marghioala. Ne țineam de ea și îi făceam curte, eu și alți băieți. O <<tachinam>> cât puteam. Odată i-am zis uitându-mă lung și gales la dânsa: <<Fie, că strașnici ochi ai coană Marghioalo>>. Ei, ce crezi că mi-a răspuns ?<<Nu, nu se poate coane lancule, că mi-e frică de bărbatu-meu>>. ⁵

Construcție imaginară desăvârșită la care a artizanat multa vreme („Ce crezi tu, - îi spunea lui O. Goga-în câte ape n-am scăldat eu Hanul lui Mânjoală?... Ce să mai vorbesc de melodia frazei, de ferecătură, de ritmul vorbelor...”) ⁶, nuvela câștigă anvergură artistică prin prezența scriitorului ca personaj care interpretează cu brio rolul complementar al duetului epic generator imponderabil de fantastic.

Dacă în asemenea proze personajul Caragiale domină spațiul epic devenit de cele mai multe ori unul comedilografic, în altele, prezența lui este aparent pasivă. În realitate replicile lui scurte, uneori monosilabice, nu o data, suspendate înainte de a se termina prin intervenția intempestivă a conlocuitorilor, joacă un rol catalizator de prim ordin. "Five o'clock" și „Atmosferă încărcată” sunt schițele reprezentative pentru această formă de implicare. În prima dintre ele, ponderea replicilor lui Caragiale care se și identifică prin pronumele personal Eu, este mică putând da impresia că joacă un rol episodic. Din cele 98 de replici ale textului, doar 22 aparțin personajului Caragiale. Iar

5) - "Amintiri despre Caragiale" - Editura Minerva, București 1972, pagina 74

6) - Ibidem, pagina 89

dintre acestea 6 sunt monosilabice, două sunt doar niște puncte de suspensie, una se concretizează într-o mișcare afirmativă din cap iar 6 sunt rostiri întrerupte înainte de a fi duse la capăt. Aparent, pondere minoră, mai ales că spațiul, și el semantizat pentru a diversifica contradicțiile născătoare de comic este dominat de cele două surori, curioase, posesive și pline de temperament. Doar aparent însă. Fără prezența așa pasivă și defensivă a personajului în discuție, tot eșafodajul schiței s-ar prăbuși și tot farmecul ei. Pentru că musafirul celor două femei, părând a răspunde cam încurcat și nedumerit la întrebări, chiar cu o anume naivitate nevinovată, de fapt regizează, prin disimulare, spre amuzamentul său și al cititorului, întregul spectacol al cărui punct culminant, deși previzibil, rămâne suspendat.

Asemănător se realizează implicarea autorului ca personaj și în cealaltă schiță. Și acolo rolurile dominante și agresive sunt jucate de celelalte personaje. Caragiale pare din nou a fi pus în situația doar de a răspunde, de a se justifica, de a se apăra. Este un aparent personaj defensiv. Se pare însă că scriitorul nostru avea intuiția unei strategii care va face carieră în fotbalul modern: cea mai bună apărare este atacul... Răspunsurile sale laconice, adesea întrerupte înainte de a fi terminate, gesturile discrete și mai ales comentariile însoțitoare, dezmembrează mecanismele ridicolului, punând sub semnul rizibilului comedia cea de obște în care trucarea valorilor și impostura pot nu numai să doară dar să provoace și râsul. Din victimă a agresiunii, personajul Caragiale devine călău al agresorilor.

Alteori, prezența acestuia ca interpret al unei partituri, se reduce la un fel de precipitare mefistofelică a dialogului. El își ispitește interlocutorul, joacă rolul naivului curios dispus să mimeze uimirea și admirația, pentru ca, astfel, vestimentația aparentei să fie dezbrăcată iar nuditatea esenței să apară în toată precaritatea ei.

Așa se întâmplă, de pildă, în schița „Diplomație”, unde rolul său ca personaj este de a trage de limbă și de a manevra registrul aluziv al spunerii.

Interesant este că aici autorul ține

să-și explicitizeze prezența ca personaj, altfel decât prin pronumele personal „eu”. Referirea la Moftul român nu este doar un simplu detaliu de identificare. Ea reprezintă o componentă definitorie în configurarea personajului feminin, - marea diplomată care-i traduce pe toți bărbații importanți în măsură să-i aducă vreun serviciu ei sau chiar bărbatului ei, mereu în admirație față de calitățile diplomatice ale soției sale.

Recompunând chipul real al femeii, - nu cel pe care și-l imaginează cu naivitate orgolioasă nenea Mandache - jocul dialogului dezvăluitor în absență, este validat în chip șāvuros în prezența „eroinei” și prin introducerea în ecuația comedigrafică a detaliului identificator de la începutul schiței unde el nu era decât un detaliu.

„-D-ta ești ăla care scoți Moftul român?”

- Da, conită... Vă place?

- Mă nebunesc... Bine, frate, tot spune Mandache că sunteți prieteni... Nouă de ce nu ni-l trimiteți?

- Zi și tu să ni-l trimeată, că pe mine m-a refuzat, zice nenea Mandache.

- Să ne refuze ? se poate? zice diplomata noastră, dându-se cu scaunul foarte aproape de mine și aruncându-mi niște priviri de acelea la cari nu se poate răspunde decât prin supunere.

- Atunci... să vi-l trimit; vă rog doamnă, dați-mi adresa, zic eu biruit.

- Ai văzut ? zice nenea Mandache triumfător. Ți-am spus eu că are diplomația ei... Ai văzut cum, te-a tradus?”

Curat tradus, am zice noi ca Pristanda, întrebându-se dacă doamna diplomată i-a dat adresa lui conu Iancu pentru Moftul român sau pentru ...alte mofturi.

Așa cum se poate constata, personajul Caragiale îndeplinește, acolo unde apare, câteva funcții de prim ordin. Mai întâi, el este, în configurarea comicului, expresia esenței în raport cu aparența, el este artizanul dimensiunii ironice, a ambiguității și a travestiului, este scenograful dialogurilor, bazo-reliefate de comentariu, monolog și antifrază. Deci prezența lui în această ipostază nu a fost concepută doar ca o formulă literară, menită să confere un plus de autenticitate, o mai mare forță de iluzionare în spiritul adevărului. Ea a răspuns unei nevoi arhitectonice, unei

vocații dramatice și unei aspirații asanatoare prin comic.

Dar prezența lui Caragiale ca personaj al propriilor proze are și o altă semnificație.

Cel care a repudiat confesiunea autobiografică și care nu agreea de loc să i se pătrundă în intimitatea vieții interioare, ne dezvăluie, prin intermediul unor asemenea scrieri, câteva din attributele personalității sale, din datele biografice interioare, evocate uneori de contemporanii lui ce i-au fost aproape, dar niciodată relevate de el însuși în vreo lucrare de factură memorialistică.

Dacă ar fi să recompensăm un portret sintetic din prestațiile personajului, rezultatul n-ar fi prea departe de ceea ce biografii ne-au lăsat despre el. Un observator fin cu apetit pentru ridicol pe care îl caută, îl descoperă sau îl provoacă, un maestru al antifrazei și al disimulării, un cinic care-și travestește disprețul în răs, un cetățean care cultivă în viața publică o ținută comodă și igienică pentru că “nu înțelege mândria eroismului civic”, un bărbat curtenitor, cu slăbiciuni față de sexul frumos, dar și cu abilități de veritabil cuceritor.

Nu este imaginea unui erou. E mai curând întruchiparea unei vocații care în fața mizeriilor lumii, în loc de lacrimă sau baricadă, preferă râsul demolator de acidulările căruia nu se scutește, câteodată, nici pe sine. Nu este exclus însă ca omul de teatru să fi purtat, scriitoricește vorbind, o permanentă mască. Histrionul din el și-a impus legea, deși câteodată, destul de arar, masca îi glisează pe alunecuşul tristeții, dezvăluind și altceva.

Iată un astfel de moment provocat și evocat de B. ST. Delavrancea:

“- Luca, ce-ai zice când te-aș face un melancolic, care prezintă ridicolul și gugumănia societății noastre prin puterea de observație a unui om dezgustat, care petrece des chiar, dar care ascunde ochilor noștri o fire tristă, ale cărei năzuințe nu sunt satisfăcute, a cărui țință nu e atinsă, al cărui dor se dă după perdeaua lumii.

- Aș zice că oamenilor li s-ar părea exagerat, că mie mi se pare exactă observația ta, și dovadă despre aceasta e că acum am uitat cu desăvârșire toate glumele mele, cari mă înșală neconținut, și mă face să uit tot, și să râz de toate”.

NENEA ANGHELACHE NU VREA SĂ RĂSPUNDĂ

Prof. Mircea DINUTZ
Colegiul Național "Unirea"

"Inspecțiune", apărută în "Universul" la 24 noiembrie și 1 decembrie 1900, a avut un destin cu totul aparte, în sensul că a beneficiat de o mare varietate de interpretări, sub semnătura unor critici și istorici literari dintre cei mai buni pe care i-am avut, și îi avem, în ciuda faptului că acestea nu i-a recunoscut nimeni statutul de capodoperă, ci doar lipsa unei cauze explicite a gestului teribil pe care îl face personajul principal: sinuciderea.

Breviter dicta: casierul Anghelache, respectat de toți pentru conștiinciozitatea, onestitatea și competența sa, se sinucide înaintea unui control financiar. Colegii săi (camarazi, prieteni și nu "amici") bănuiesc că ar fi vorba de o lipsă în casa de bani, mai ales că exista un precedent despre care tocmai discutaseră aprins. Verificarea dovedește însă că nu numai că nu lipsea nimic, nu numai că actele erau în ordine, dar chiar prisosea: în casă a fost găsit un pol de aur învelit într-o foită de țigară. Ca atare, moartea acestuia rămâne o enigmă atât pentru cei din jurul său, ca atare și pentru cititori. Cu precizarea că această "stupoare" provocată de finalul neașteptat se potrivește mai bine cititorului anului 1900 și mai puțin cititorului anilor 1980-2000, care a văzut, citit, auzit și a "pătimit" multe!

Proza anilor 1900 presupunea un tip de personaj coerent și unitar, descifrabil în toate articulațiile sale, sau cum ar fi spus Camil Petrescu «o unitate matematică etern identică cu ea însăși» (1936). Altfel spus, acest tip de personaj evoluează în fața cititorului pe o paradigmă logică, previzibilă, tocmai pentru că izvorăște

dintr-o cauzalitate ușor de intuit; evoluția lui nu putea surprinde prea mult, întrucât un lector, oricât de inocent, poate emite ipoteze verificabile pe parcursul lecturii. Acesta este motivul principal pentru care proza a fost considerată ciudată, o adevărată provocare: "De ce s-a sinucis nenea Anghelache?" s-au întrebat comentatorii. Conform mărturiei depuse de Paul Zarifopol în "Introducere" la "Opere", vol. II, 1931, I. L. Caragiale ar fi răspuns: "Nici nu știu". Forma de amuzament superior, dar care are un tâlc anume: enigma trebuie protejată, pentru că omul caragialian, în această ipostază, a devenit "un continent necunoscut" (Mircea Tomuș- "Opera lui I. L. Caragiale", vol. I, p. 299). Cu acest adevăr s-au împăcat foarte greu criticii care s-au menținut mult timp la cota receptării tradiționale.

Unii comentatori, respectând textul cu strictete, din convingerea că nimic nu trebuie adăugat și nimic nu trebuie marginalizat, au socotit proza definitiv enigmatică (Paul Zarifopol, Mircea Tomuș, Al. George). Prudentă atitudine, dar și foarte comodă.

Conform unui asemenea raționament, ar trebui să evaluăm orice text conform intențiilor pe care le-a avut autorul și să ne abținem de la orice de-criptare. Nici măcar aceștia enumerați mai sus nu s-au putut abține să nu încerce descifrarea anumitor pasaje, episoade, personaje, făcând observații interesante și profitabile pentru cei care i-au urmat. Alții, între care se impun pozițiile bine articulate (deși discutabile) ale lui G. Călinescu și Șerban Cioculescu, au văzut în nenea Anghelache un

«anxios intrat în faza paroxistă», explorând textul pe dimensiunea interiorității personajului. Acesta ar fi "un scindat cu teama răspunderii sociale" (G. Călinescu în "Istoria literaturii române...", Ed. Minerva, B., 1982, p. 499). Sau, altfel spus, el se teme "că în interval de atâția ani, cât timp n-a fost verificată niciodată gestiunea lui, ar fi putut greși fără voie" (Șerban Cioculescu în "România literară" în 20/13 mar. 1976, p. 7).

Terorizat de o asemenea perspectivă, el alege între fuga în America cu o mare sumă de bani și fuga în moarte această din urmă soluție, nu atât ca o problemă de onoare (străină personajului), cât ca o fugă de sine însuși. De altfel, tot ce se întâmplă în această proză înalță cotele excitabilității până la pragul de unde trecerea spre paroxism și demența devine un proces legat de o aproape imperceptibilă acumulare, iar scena de la berărie este construită cu o magistrală gradație a exasperării. La aceste interpretări psihologizante, cu acoperire în text, Vicu Mândra a adăugat una penibilă și care merită rezumată măcar pentru a demonstra că a fi stupid în critică nu e la îndemâna oricui. Comentatorul (de trista amintire) explică sinuciderea lui Anghelache prin dorința acestuia de a face zestre surorii sale Eliza și mai ales prin tentația permanentă de a delapida! Dar să-i dăm cuvântul: "Sinuciderea vine să pună capăt nu unei temeri absurde, ci zbuciumului insuportabil alimentat de contradicția dintre dorința de înavuțire (întreținută de mânuirea zilnică a unor sume uriașe) și neputința de a renunța la panașul onestității" ("Semnificația

unei schițe în Gazeta literară din 17 mai 1962, p. 5). Singura întrebare pe care ți-o pui citind aceste elucubrații este ce text a citit Vicu Mândra, întrucât narațiunea lui Caragiale nu oferă asemenea posibilități de interpretare. Iar dacă e vorba de o "colaborare" e mai mult ca sigur că ea l-ar fi jignit și iritat pe nenea Iancu Rezon!

A treia categorie de interpretări, întru cele mai ambițioase, sugerează răspunsuri legitimate tocmai de lipsa unei cauze, de absența determinismului de orice fel (Mihai Gafița, Valeriu Cristea, Ion Vartic, Ștefan P. Nicolae). În "Modelul și oglinda" (1982), Ion Vartic situează substanța nuvelei între o mare uimire (camarazii în fața reacțiilor violente ale lui Anghelache) și stupoare (camarazii și cititorii în fața unei sinucideri inexplicabile). Într-o interpretare erudită și modernă, exegetul descifrează semnele thanatice ce apar în periplul celor trei camarazi de-a lungul nopții pentru a-și avertiza colegul și prietenul. Astfel, la o fereastră, apare domnișoara Eliza, sora lui Anghelache, "o icoană albă cu mâinile încrucișate pe piept...", iar, mai târziu, într-o "cafele-nută" apare Mitică (antilocvace), într-o ipostază insolită în proza acestuia: "icoana unui martir în urma chinurilor: e alb ca varul, cu umbre albastre", etc. Parcă în prelungirea acestei interpretări, Ștefan P. Nicolae socotește periplul camarazilor pe urmele îngerului Lache (Anghelache) ca un drum inițiativ în moarte, iar polul de aur învelit în foia de țigară este explicat ca fiind "obolul care trebuie plătit de toți cei care trec Styxul"!!! ("Convorbiri literare" nr. '6 din iunie 1987, p. 4). Seducătoare ipoteză, dar... e prea mult! Astfel pusă problema, sinuciderea lui Anghelache pare mai

mult un pretext pentru interpretări cât mai subtile!!! Căutarea camaradului dispărut, în toiul nopții, devine mai importantă decât sfârșitul inexplicabil al protagonistului.

Valeriu Cristea, plecând de la o evidentă ("Nedeterminarea e aici absolută") emite ipoteza, unei sinucideri preventive, ce este coroborată temei dublului. Criticul apreciază că: "infracțiunea nu numai că îl implică pe Anghelache, dar parcă îl și programează să o repete". Conform asemenea ipotezei, primul casier, fugarul, este "dublul celui alt casier (Anghelache)", fiind nu numai colegi "ci și gemeni întru competența și onestitate", solidari în faptă vor fi

solidari în reacții: "unul fuge în America, celălalt în... moarte" (în vol. Modestia și orgoliul, B., 1984, p. 101-104). La rândul său, solidar cu Ion Vartic în interpretare, Valeriu Cristea vede în Mitică, amicul prăbușit într-o beție extatică, "dublul (său) bahic". Demonstrația, să recunoaștem, e spectaculoasă, are nerv, satisface intelectual și estetic, dar păcătuiește printr-un exces de subtilitate, care o pune sub semnul incertitudinii. Criticul prea vede în "dublul" totul!!! Forțează textul și scoate semnificații ce rămân spectaculoase (în afara textului), dar nu și eficiente!

Privind narațiunea în spiritul ei, testându-i articulațiile cele mai intime

și nepierzând din vedere perspectiva istorico-literară (neglijată de cele mai multe ori) aș aprecia, la rândul meu, că mai aproape de adevăr sunt aceia care s-au întrebat nu "de ce, nene Anghelache?" ci mai degrabă "de ce nene lancule?" și care au privit textul lui I. L. Caragiale ca o problemă de naratologie, interesați de relația autor-narator-personaj, dar și de relația cu cititorul, pus în dificultate în fața reacțiilor lui Anghelache, violente și imposibil de explicat rațional, sau în fața finalului neașteptat. Evident, "enigma", câtă este, vine din informația lacunară, deliberat incompletă, asupra personajului principal. Spre exemplu, nu știm prea bine ce a făcut și unde a fost după despărțirea de cei trei amici până în momentul sinuciderii, nu știm ce a discutat și de ce l-a vizitat pe Mitică, amicul aflat mai târziu într-o situație clară de noncomunicare și, mai ales, de ce în buzunarul cadavrului se găsește doar "măruntiș în monedă nouă de nichel ca de șaptezeci de bani", deși luase leafa doar cu o zi înainte (Valentin F. Mihăescu în "Luceafărul" nr. =12/19 martie 1988 și nr. =14/2 aprilie 1988). Nu știm de asemenea, de ce acesta a rămas flăcău tomnatic (40-45 ani), de ce sora sa, la o vârstă pe care o bănuim înaintată, nu s-a măritat, de ce Anghelache, a cărui onestitate și competență sunt recunoscute de toată lumea, colindă cărciumele și pierde nopțile (ceea ce sugerează o natură contradictorie, o dedublare) ș. a. m. d. De aici șansa sau, poate, neșansa unor comentatori de a construi tot felul de ipoteze: că vrea să asigure o dotă onorabilă Elizei, că era mereu tentat de ideea delapidării, că a împrumutat de la Mitică suma necesară pentru a acoperi delapidarea... Sunt ipoteze, nu neapărat fanteziste, dar cu prea puțină acoperire în text.

De ce n-am accepta, spre exemplu, că Anghelache din familia de spirite a lui Cănuță (om sucit) și Lefter Popescu, aflat la voia hazardului, întotdeauna vitreg și batjocoritor n-ar reprezenta tipul funcționarului modern,

săturat și epuizat de rutina socială, de o mecanică stresantă și istovitoare alienantă în esența ei ("Gol e doar seiful vieții sale interioare", afirma cu dreptate Valeriu Cristea), care a condus prin acumularea tensiunilor -la "explozia" din cărciumă și la soluția din final?! ? Asistăm la finalul unui război de uzură între individ și lume sub semnul unei înfrângeri aparente a individului, acum "liniștit" și sfidător! A lăsat în urmă o "enigmă" și o provocare: "polul de aur învelit în foite de țigară"! E o ipoteză rezonabilă, ca atâtea altele. Cu toate acestea relația narator-cititor asupra căreia atrăgea atenția Valentin F. Mihăescu (1988) pare mai generoasă, cu atât mai mult cu cât nu este exclusivistă. În ciuda faptului că naratorul afișează o atitudine neutră, intervențiile sale în text (trei la număr) au rolul de a-l controla sever pe cititor. Cel puțin la acea oră cititorul acorda credit nelimitat naratorului și ca atare era foarte ușor de manipulat. Intervențiile sale sunt de natură să-l convingă pe cititorul, neîncercat de vreo suspiciune, că lucrurile merg într-un sens previzibil: Anghelache a delapidat și, din acest motiv, se sinucide. Suntem asigurați că protagonistul este "cel mai competent în materie" și că este "un om de o probitate mai presus de orice bănuială", "un tip de urbanitate" care uimește pe camarazi tocmai prin limbajul nestăpânit, violent și jignitor: "idioti", "boule", "mizerabilul", "mojicii", "canaliile", la care trebuie să adăugăm paharul spart de masa de marmură cu violență inegalabilă pentru cei de față. Din aceste motive, naratorul se simte obligat să intervină din nou, asigurându-ne că asemenea manifestări nu pot fi puse pe seama numărului mare de pahare băute: "însă camarazii îl cunosc destul ca să caute o altă explicație!". Nu o găsesc și, de aici, perplexitatea lor! Precizările au ca adresă exactă cititorul și sunt făcute din dorința de a legitima o anume semnificație, în așa fel încât personajele secundare și cititorii să se afle în același plan al unei false înțelegeri.

În sfârșit, informația din gazeta stârnește consternare: "Azi-dimineată

s-a găsit la șosea spânzurat un om bine îmbrăcat în vârstă de 40 - 45 ani". Nimeni nu se îndoiește de identitatea sinucigașului, întrucât toate datele cunoscute conduceau spre una din cele două ipoteze: fuga sau sinuciderea. Cel puțin, asta ar fi logica mecanică a faptelor, pe care autorul o dinamitează! ! Anghelache nu s-a sinucis că a delapidat, lovitură de teatru! ! Este un text-provocare care viza o întregă literatură deterministă, bazată exclusiv pe relația cauză-efect, cu tot arsenalul său de explicații sugerate sau la vedere, astfel încât cititorul să se afle într-o situație cât mai confortabilă cu putință! ! Este, în egală măsură, un text-avertisment pentru proza ce avea să vină, pentru o literatură care nu se va feri de zonele umbrite sau chiar inaccesibile ale ființei umane.

Să ne mai oprim un moment asupra secvenței finale: personajele au încremenit, contrariate, lângă masa unde zace camaradul lor și mai caută, cu disperare, un răspuns la întrebarea: "De ce?...de ce, nene Anghelache?" Cea de-a treia intervenție a naratorului, ironic-malițioasă, se adresează direct cititorului pus într-o situație dificilă: "Dar, nenea Anghelache, cuminte, n-a vrut să răspundă." N-a vrut, pentru că e "cuminte" (adică înțelept), n-a vrut pentru că omul e o ecuație cu multe necunoscute, deci este impenetrabil în pliurile sale cele mai intime. <Cercul s-a închis. Din orice punct al narațiunii ar porni cititorul va ajunge fatal la același "De ce?" fără răspuns în final>. (Valentin F. Mihăescu). Până la urmă, aderăm la teza lui Florin Manolescu din "Caragiale și Caragiale. Jocuri cu mai multe strategii" (1983): "important nu este să respingem vreuna din aceste ipoteze, în favoarea celorlalte, ci să acceptăm ideea că textul lui Caragiale trăiește tocmai din reciclarea permanentă a narațiunii, pe care o presupune întrebarea din final și pe care tocmai existența diferitelor variante de lectură o confirmă" și toate acestea, pentru că "nenea Anghelache nu vrea să răspundă".

AFORISMELE LUI CARAGIALE

Prof. Janet VOINEAG
Colegiul Național "Unirea"

Numele lui Caragiale este legat indisolubil de comediile și schițele sale. Ce se știe, poate, mai puțin e că acesta a fost și un mare creator de aforisme care sunt răspândite în toată opera literară și publicistică a marelui scriitor. În aceste reflecții, artistul Caragiale face o adevărată risipă de inteligență.

Primele aforisme apar în „Convorbiri literare” între 1880-1881, apoi seria se reia în „Moftul român”, începând cu 1893, unde Caragiale se distrează, glumește, nemaifiind obligat să treacă un examen de seriozitate ca în tinerețe la „Convorbiri literare”.

Chiar din prima serie publicată în revista ieșeană, se remarcă maturitatea spirituală, concizia, claritatea. Seriozitatea austeră pare să excludă umoristul, pe autorul

comediilor cu replica meșesugită ce stârnește râsul. Moralistul afișează o gravitate surprinzătoare care, de fapt, trebuie căutată și descoperită în întreaga operă.

Am selectat pentru această pagină câteva dintre reflecțiile cu caracter mai mult sau mai puțin aforistic în care recunoaștem înverșunarea împotriva proștilor, a politicienilor ridicați printr-un sistem de interese materiale comune (cât de actual !!!), dar și un incurabil romantic ce reabilitează în ordinea valorilor morale sentimentul iubirii neîmpărtășite:

- „În război necurmat trăim: cu inamicii în luptă, cu amicii în armistițiu”.

- „Toate mulțumirile trebuiesc plătite: înainte de a le căpăta ni se par destul de ieftine, în urmă prea scumpe”.

- „O mare durere e să iubești: o mare nenorocire să scapi de această durere”.

- „Dacă și între oameni cuminți s-ar putea stabili înțelegere așa de lesne ca între nerozi, mulțimea aceasta ar avea o soartă mai bună”.

- „Când avem un sentiment fără speranță, o mare speranță ne mai rămâne: că niciodată nu-l vom pierde!”.

- „Într-o seară literară, opiniile cele mai sincere sunt adesea căscăturile”.

- „Artistul trebuie să fie bărbat - muzele sunt femei”.

- „În politică, un om fără principiile noastre e un om pierdut; el se poate regăsi când ni le îmbrățișează”.

- „Deplorabil te poate face oricine, numai tu însuși te poți face ridicol”.

- „Norocul e prea puțin și lumea prea multă”.

- „Prietenul prost ne numără cusururile; vrășmașul cuminte calitățile; prietenul cuminte ne uită cusururile”.

- „Mai adesea coroana-i pentru cap decât capul pentru coroană”.

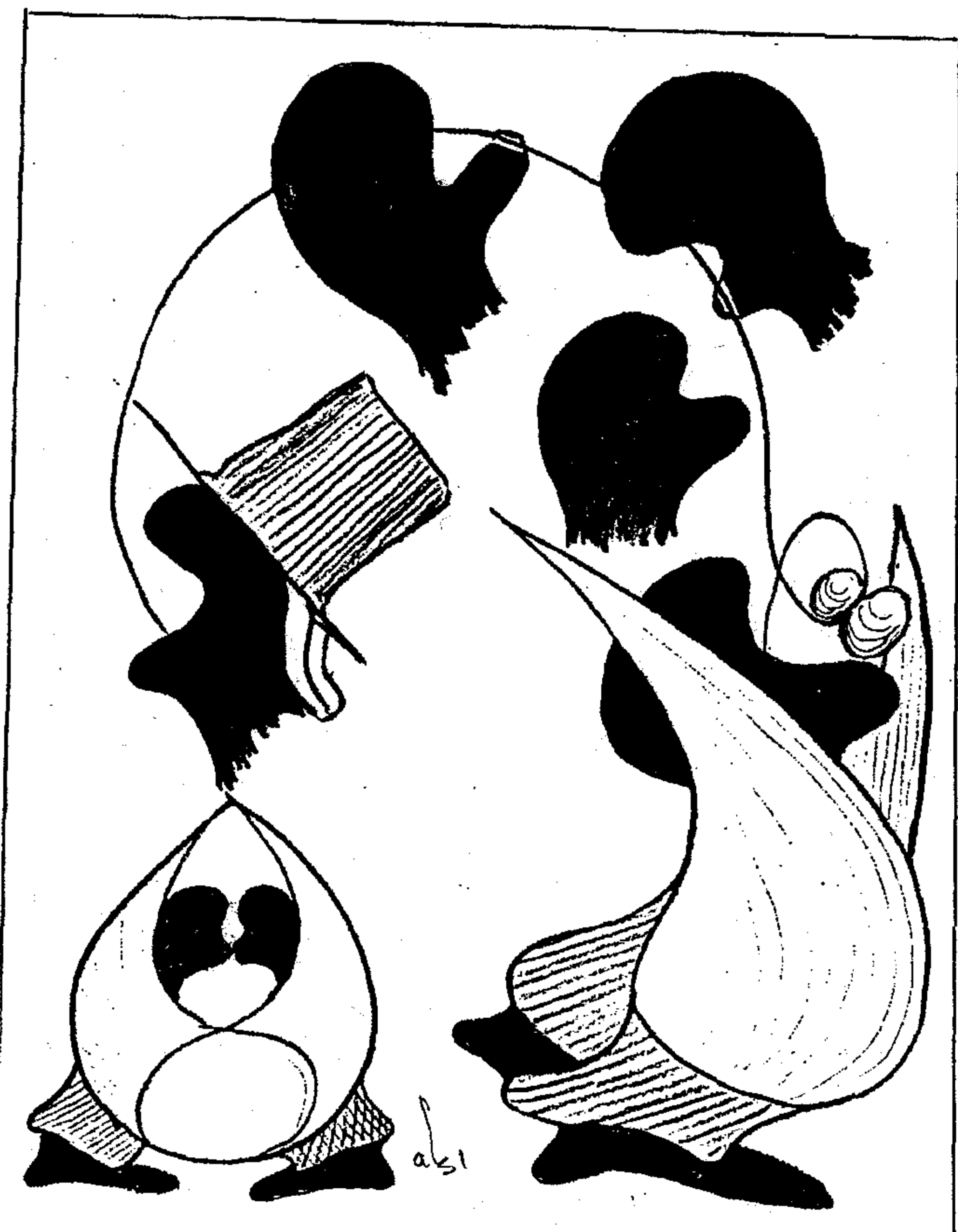
- „Prostul dacă nu-i fudul, n-are nici haz”.

- „Cap fără griji la dovleac crește”.

„Proștii spun prostii și oamenii de spirit le fac”.

Încheiem această scurtă trecere în revistă cu un aforism în care, într-o manieră proprie, Caragiale își exprimă crezul artistic intransigent:

„Pentru cât de mică operă de artă trebuie un talent măricel”.

UN OM PENTRU ETERNITATEA ROMÂNEASCĂ

Elena CALISTRU

Colegiul Național "Unirea, clasa a X-a D

Probabil am să dezamăgesc. . . și am să spun că nu e de interes părerea mea despre Caragiale. Nici a altora. Ceea ce e important este sentimentul de Caragiale și modul în care ne raportăm la el. Școala impune sentimentul de Caragiale și toți ne raportăm la el... e un fel de snobism caragiălesc. Toți sunt „noi” pentru a deveni „eu”. Mie îmi provoacă oarecum compătimirea, dacă nu chiar trezește instinctul de din țara lui „al matala Caragiale!

Pe Caragiale nu-l strigi în gura mare, pe Caragiale îl citești în singurătatea ta... îl eliberezi de părerea multimei. Frumosul lui Caragiale obligă la truda de a descoperi singur, în inteligența și cultura fiecăruia în parte, complexitatea jocului pe atâtea flancuri și acel soi de secret al demersului creator.

Caragiale e mult, e complex, mai mult decât un geniu bilateral, e geniu pustiu și geniu fecund, este martorul vieții, individ agresat de viață, victima vieții. Însă peste toate tronează eul lui. Oricât de complexă ar fi opera lui (comedie, dramă, nuvele, povestiri) peste tot domină eul strigat, participant, eul care dă structura geniului unitar prin satiră. Eul lui Caragiale este eul unui provincial, dar provincial de geniu, eul unui mahalagiu, dar mahalagiu a cărui inteligență lucidă îl catapultează din categorie. „Cinicul vânător de exemplare umane exotice”(Mircea Horia Simionescu) regizează nu numai o viziune a nimicului care începe să miște, a materiei ce strigă, a actualului epocii sale, a lumii ce va să fie, și creează scene mici a căror scândură primește viață în clocot de comedie a eroilor devenind schiță, scene mici ce conglomerază în teatrul mare, în galeria de măști ilustrând umanitatea, universalul.

Garabet Ibrăileanu împărțea activitatea literară a lui Caragiale în trei perioade: prima, cea a comedii în care e satiric, pictor de morayuri, a doua e a „Năpastei”, a „Făciei de Paști” și a nuvelii

„Păcat” în care e scriitor tragic și tragedia lui e psihologică, dar cea de-a treia perioadă fiind a „Momentelor”, satiră a mahalalei.

Totuși ce a scris Caragiale pare mult prea unitar pentru a fi fragmentat, scrisul e prea dominat de măști, de caractere care interacționează și se repetă continuu în drama universală care însă este comedie pe scenă. Tristă, dar comedie.

Mediul lui social este colorat țipător, mediul de mâna a doua incult și trist, provincial și sordid, mărginit și continuu agitat, în care mahalaua devine pitorească prin cioburi de sticlă divers pictate: mărunți funcționari, ofițeri buni în grade sau în căutare de partide cu dotă onorabilă, dascăli necăjiți, negustori, avocați și judecători încurcați în pricini din cele mai peștrițe, cucoane, tațe și cumetre, prefecti, subprefecti și notari care mai de care mai înrăiți de răutățile slujbei, doritori să urce scara știrbă a ierarhiei, intelectuali demagogi sau ratați, pensionari, vânători de ponturi, aproape toți colportori de bodegă, agenții răspânditoare de bazaconii, moftangii, critici iritați de evenimente de a doua mână, resoneuri și deținători de soluții universale pentru îndreptarea lucrurilor. În fond tembeli și nepăsători dacă lucrurile se îndreaptă sau nu, mulțumiți, în adâncul inimii cu bătaie lenevoasă, de principala lor datorie cetățenească – aceea de comentatori „avizați”, productivi mai ales înaintea unei halbe de bere. De fapt extraordinară e capacitatea de a intui consistența faptului divers, sămburele lui de veșnicie, care l-a introdus în mediul lui social ai cărui eroi trăiesc pasiunile și nevricalele în văzul lumii, clamându-și sentimentele și părerile de inocentă sinceritate, gata oricând să-și dezvăluie convingerile și secretele primului trecător.

Caragiale este, de fapt, un ratat. Și ratarea este resimțită trist, apăsător. În noaptea morții a stat de vorbă cu fiul său mult. . . premonitoriu de mult. Era vară,

cald, prin ferestrele larg deschise pătrundea aerul berlinez. I-a vorbit de Shakespeare, despre marea lui admirație pentru Macbeth: "Atunci a vorbit mult, cu patos și aproape cu lacrimi în voce. Cum luptase, cum hulit de unii, neluat în seamă de alții, pus la o parte de toți oamenii influenți, în fine, tot ajunsese. Cum odată celebru, tot nimeni nu lua cuvântul lui în seamă. Tot atunci mi-a făcut bilanțul câștigurilor lui de autor. În cei mai buni ani rețeta totală era de 2300 lei. Și a încheiat: "Am muncit o viață întreagă ca să trăiesc și să vă cresc, am dat în mine un om celebru pentru România, dar un om celebru care ar muri de foame dacă ar trebui să trăiască din munca lui. . ." își amintea fiul său.

A doua zi, Caragiale zăcea mort, cu ziarul în mână. . . fața lui era liniștită.... pe placa de marmură pe care scriitorul își nota idei și sugestii, s-a găsit ultima frântură de gând a dramaturgului care lucra în acel moment la „Titircă Sotirescu & CO”, continuarea după 20 de ani a „Noptii furtunoase”: „progres dar lichele multe de exemplu cumnatul Lică. . .”

Ratarea lui Caragiale vine din omul care nu întâlnește limitele impuse, ci infinitul vieții. Nu-i va rămâne decât să rătăcească – geniu pustiu – prin banalitatea fiecărei zile, observând sarcastic „marea scenă a vieții”. El e ratat pentru că pe scena vieții nu au ce cauta cei ce nu știu a purta mască. Totuși, la Caragiale și ratarea are scîpiere de geniu.

Închei prin ceea ce spunea Caragiale într-un eseu de o ascuțită, dureroasă analiză a fenomenului artistic: „Câți stropi de rouă între cer și pământ, atâtea oglinzi mișcătoare și atâtea ceruri, asemenea, câți oameni, atâtea suflete și tot atâtea lumi. Și iată dar de ce, mai mult decât tot universul mare ne interează universul cel mic; fiindcă cu cât cel dintâi se-nalță și se depărtează tot mai mult de noi, cu atât cel de-al doilea se strânge; unul este, celălalt suntem – estele acela e o idee, numai acest suntem ni-i singura realitate posibilă”.

CONFIRMARE DEPLINĂ

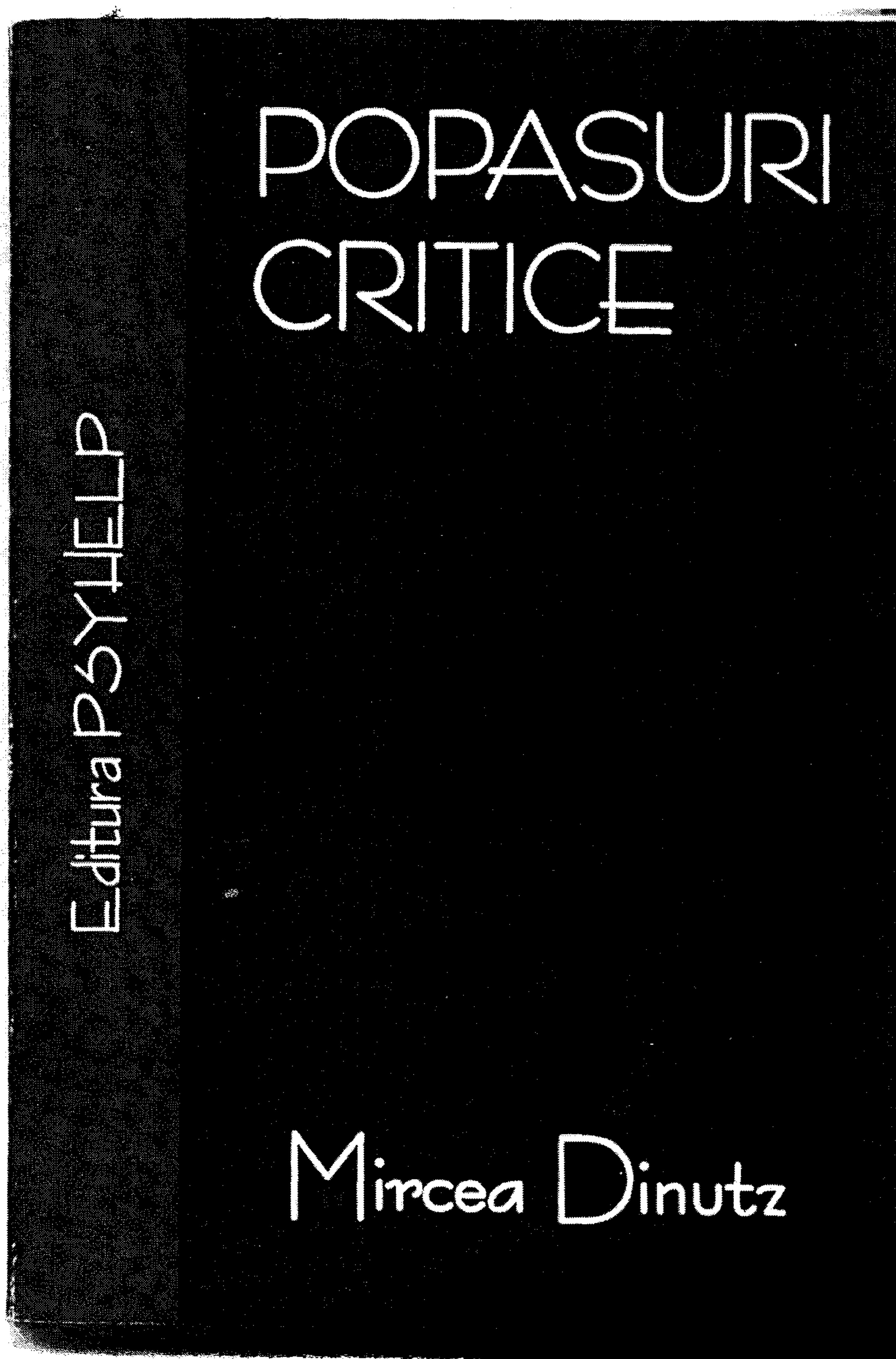
Prof. Gheorghe ZAHARIA
Colegiul Național "Unirea"

Aflat la cea de-a treia carte, după o destul de lungă și de susținută activitate în rubricile de critică ale diferitelor publicații precum și de autor de ediții comentate - Mircea Dinutz dă, în această ultimă apariție, întreaga măsură a valorii sale, care, cu siguranță, nu este una oarecare.

Rod al unei serioase lecturi, de și despre autorii comentați, având în spate o solidă cultură de specialitate, vizibilă, dar fără afișări ostentative, scrisă într-un stil de o discretă personalitate, fără a fi nici pretențios, dar nici simplist, cartea aceasta este vegheată fericit de cea de a zecea muză, cum numea Voltaire inspirația în critică literară.

Printre numeroasele provocări pe care le-a avut de înfruntat cartea aceasta era, în primul rând, aceea a ecletismului - pentru că autorul se apleacă, în cele 200 de pagini ale sale, asupra a 15 scriitori. Pericolul era cu atât mai mare cu cât autorii discutați aparțin unei foarte largi scări de recunoaștere publică, de la Duiliu Zamfirescu, L. Rebreanu, C. Petrescu, M. Preda la Gh. Stroe și Tudor Iovian. Ce poate așeza la un loc aceste nume și încă altele: G. Bălăiță, G. Adameșteanu, S. Preda, Ioan Dumitru Denciu, L. I. Stoiciu, Gh. Grigurcu, Constantin Calin, Ioana Pîrvulescu? Doi factori - valoarea intrinsecă a

textelor comentate și/sau interesul comentatorului pentru textele respective, interes pe care știe să-l transmită și altora.

În acest sens e de remarcat că discutând momente ale literaturii române, M. Dinutz se dovedește a fi un critic de autentică valoare, fie dacă am apela numai la argumentul călinescian conform căruia nu există în critică dacă nu te verifici interpretând autori și capodopere despre care se părea că se spusese totul.

Nu mă voi opri asupra unor interpretări nu numai noi, ci și viabile spre a remarca acribia cu care autorul recitește opere monumentale, pe care nu de puține ori le vindecă de mortificare, mai ales de cea școlară. Iată un singur exemplu: într-o perioadă când literatura lui D. Zamfirescu nu se mai citește nici măcar la clasă, ni se propune, nu numai convingător, ci chiar incitant, lectura unui roman de planul doi în chiar opera autorului în cauza-Lyddā. În această operație, și nu numai, autorul înfruntă cu succes puncte de vedere care păreau de neclintit, fie prin prestigiul semnăturilor, fie prin uzul îndelungat. Aici, paginile de față par a sta sub zodia lui A. Thibaudet care afirma, pe bună dreptate, că "un critic care nu critică critica și zeii criticii nu e decât un semi-critic".

Ca prime coordonate ale demersului său, autorul pare a pune la un loc două principii de la care nu se abate: "să știi să te îndoiești" și "să știi să te impui". Caracterul polemic al acestei cărți - orice scriere de valoare pornește de la o nemulțumire, nu-i așa? - este vizibil, chiar dacă este - polemică explicită cu „Rezervele ... de oportunism ale criticii literare de ieri și de astăzi „ (p. 59) sau de una implicită prin strădania de a decela și de a impune unele valori dincolo de conjuncturi.

Explicită sau implicită, atitudinea polemică este prezentă, chiar dacă e vorba de una subtilă, discretă, elegantă, urbană.

Vorbind despre strădania autorului în a impune un sistem în varietatea materialului abordat, nu mă voi opri asupra structurii exterioare a cărții, căci ea e vizibilă de la prima ei răsfoire, ci asupra structurii interioare, mai puțin stridentă, dar nu mai puțin prezentă.

Autorul selectează scriitori sau opere care privesc literatura ca o formă lucidă de interogare a realității, care caută înțelesurile adânci ale unei lumi haotice - precum și locul lor în această lume. Nu e întâmplătoare

insistența asupra unor personaje atât de diferite în formă și totuși atât de asemănătoare în substanță, cum ar fi Gelu Ruscanu și Apostol Bologa, Ilie Moromete și Antipa (G. Bălăiță), Petrina (G. Adameșteanu) și Vasile Lătăruș (I. D. Denciu).

Înșiruirea ar putea continua cu autorii - eroi ai propriei lor opere cum ar fi L. I. Stoiciu și Gheorghe Grigurcu.

Autorul însuși e congener cu această familie spirituală, mânat nu numai de un spirit polemic, de multe ori cenzurat - obcurat, îi place să zică -, dar niciodată absent, ci și de o curiozitate vie, febrilă.

În toate aceste cazuri, autorul propune „o lectură gravă, descifratoare de sensuri, singura care poate pune în lumină avantajoașă viziunea tragică, tulburătoare în autenticitatea ei, asupra condiției umane” (p. 39).

În sfârșit, dar nu în cele din urmă, cum spune un cunoscut dicton, câteva cuvinte despre scriitura propriu-zisă a cărții. Remarcabil este mai întâi modul în care o informație extrem de bogată și de diversă este topită cu parșivă modestie într-un registru de o voită accesibilitate. Se remarcă apoi un procedeu extrem de interesant, vizibil mai ales în cazul studierii autorilor mai noi - adaptarea stilului critic la particularitățile scriitorilor sau chiar ale operelor studiate. Astfel scriitura febrilă marcată de întrebări cu fraza uneori arborescentă, alteori eliptică, gâfăită atunci când vorbește de poezia lui L. I. Stoiciu, devine fluidă, onctuasă, solemnă când vorbește de G. Bălăiță.

În alte situații, autorul găsește formule fericite, pregnante în laconismul lor, dar sugerând multiple și credibile sensuri. Astfel, S. Preda este un „sentimental cenzurat și un moralist camuflat” (p. 94), I. D. Denciu „afișează o umilință orgolioasă” (p. 102), Gh. Stroe e „un optzecist întârziat și atipic” (p. 127) și enumerarea ar putea continua.

Cartea aceasta ne oferă îmbinarea fericită, dar cu atât mai rară cu cât este mai necesară, dintre un critic și un profesor. Criticul dă informația bogată și lectura avizată, în timp ce profesorul dă claritate și sistem. În peisajul cultural a ceea ce se numește uneori peiorativ provincie, este o carte capitală.

CĂLĂTORIA UNUI FILOZOF AL CULTURII

Prof. Pompilia BĂRBOSU
Școala Generală nr. 10 Focșani

Oricât de ancorati am fi în realitatea mercantilă și oricât am fi asurziți de surogatele talazuri ale unei mări de fericire, avem nevoie de critica inteligenței pure, de acel duș rece, înviorător al sinapselor neuronale, închistate de plictis cotidian și manipulare mediatică și politică.

O astfel de tonifiere cerebrală ne este catalizată de noua apariție eseistică, semnată Florin Paraschiv, "România în disperare temperată". Lucrarea este o colecție de 70 de eseuri (texte apărute în publicații precum: "Viața Românească", "Convorbiri literare",

"Vatra", "Revista Noastră" s.a.), încadrate în 222 de pagini. Titlurile sunt sugestive, incitând cititorii să descopere o lume neașteptat de densă în erudiție și precepte socratice. Monologurile discursive reflectă paradoxurile realității românești postdecembriste; această "oglinjoară" demască limitele și aberațiile unui popor agrar, denaturat de tranziție și integrare în NATO și UE.

Accentul pamfletar și aspectul digresiv sunt susținute și de ordonarea anacronică a „tabletelor” -societatea românească bătând insistent și grațios pasul pe același loc, celebrând astfel al doilea cincinal.

Aparent, succintele reflecții eseistice par dezorganizate, ele fiind, de fapt, piesele unui puzzle inteligent construit: minitextele schițează fresca anilor '90- evenimente istorice, personalități culturale, apariții teatrale, editoriale,

etc. Culegere de păreri personale, chiar dacă acestea au la bază fundamentele filozofiei clasice, opera amintită este (cât se poate) originală și subiectivă, fapt care canonizează scurta prezentare.

Receptorii vizati nu sunt doar cei inițiați în arta problematizării existenței, ci și învățăceii autodidacți, însetați de atingerea unor orizonturi intelectuale neexplorate, dar pline de fântâni ale sufletului și ale minții, adevărate oaze în care valorile sunt cultivate cu un elitist, dar sfătos conservatorism.

Habitând în acest deșert filistin, "România în disperare temperată" devine un ghid, o busolă spirituală ce ne adeverește existența stelei polare, punct maxim al elocinței. Nedorind să rezumăm lucrarea eseistică a distinsului domn Florin Paraschiv, eminent profesor și ascuțit observator al societății contemporane, ci doar să provocăm potențialii cititori, cităm câteva aserțiuni sugestive, extrase din diverse eseuri îndosariate în "România în disperare temperată".

„Viitorul este moartea istoriei sau

moartea utopiilor odată cu cea a ideologiilor.”

„Ca români, frați totuși cu Caragiale, Urmuz, Eugen Ionescu, Cioran, nu ne putem refuza o alta viziune: viitorul e un banc inteligent, construit pe o rețetă absurdă, mascând poate un sofism al Răului” (Viitorul ca plictiseală a Istoriei 1995).

„Chiar și Christ Mântuitorul a fost un <<anarhist>>- primul din istoria oamenilor și singurul care a reușit vreodată. S-ar zice că anarhiștii sunt câteodată utopia speranței lor.” „orice om poartă în sine un anarc, e de fapt omul natural, pragmatic, închis exceselor ideologice.”

„Anarhia este utopie și sporran, dar și dezamăgire- o drojdie a sufletului, de care tinerii noștri scapă cum pot.”

(Anarhia, 1996)

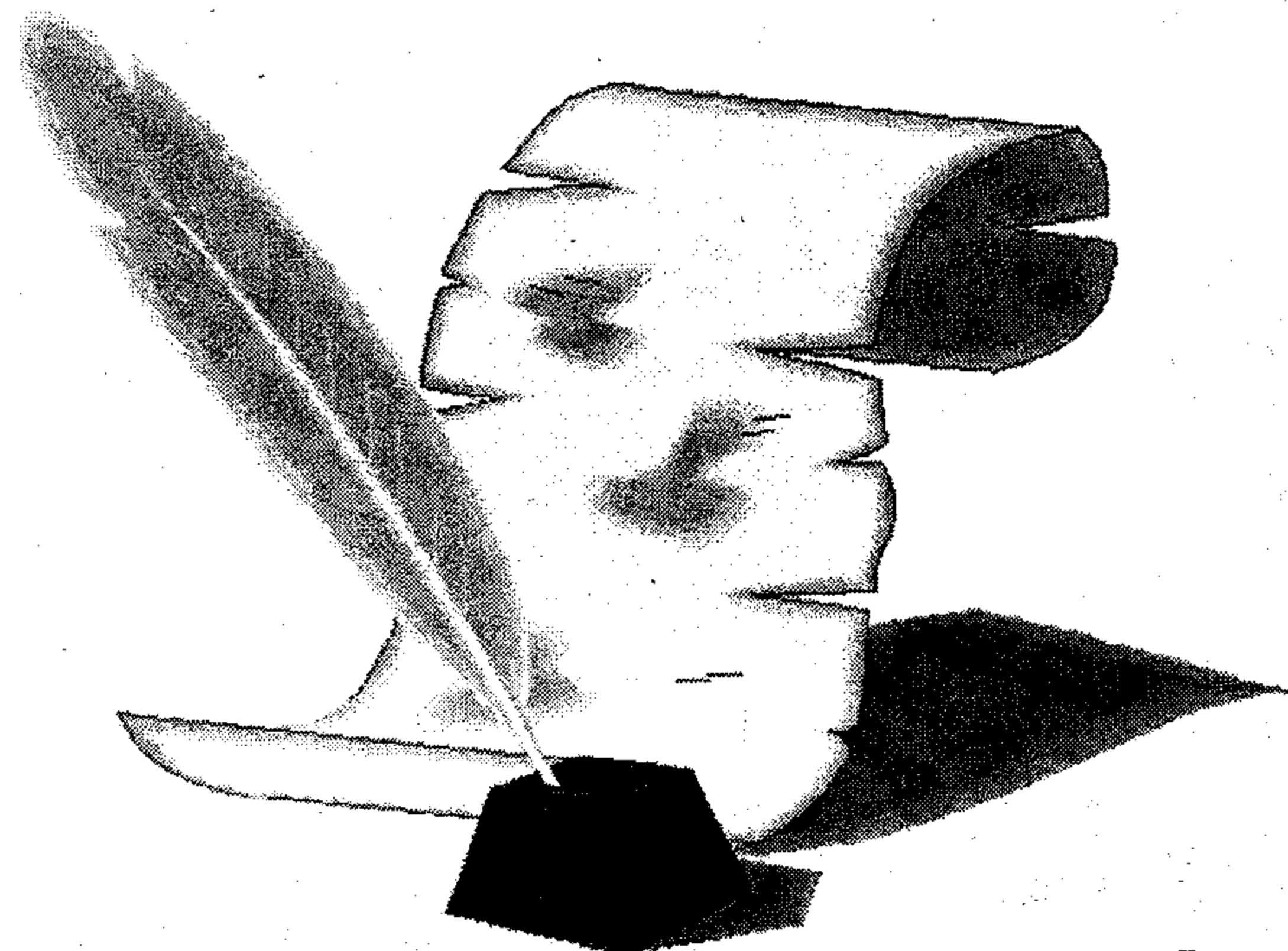
„S-a încercat limitarea <<agresivității>> prin conturarea conceptului de <<vină>> și nu este vorba de <<culpabilizare generalizată>>, ci de răspundere și destin”.

„Cât datorează creștinismul în ideea de păcat-mântuire civilizației eline și marelui ei câștig- <<vina>>?”

(Vina, 1996)

„De fapt am ridicat <<Coloana fără sfârșit>> pentru cei care vor să-și rupă lanțurile cu care au intrat învinși în istorie, ca și pentru toți cei care nu admit făptuirea de crimă și <<nobila>> ei tolerare!”

(A fi român, 1995)

Gheorghe C. IORGA trăiește la Bacău. Este profesor de română. Învățământul îi mănâncă mai tot timpul. Fiind în criză de timp, face trei lucruri sfinte pentru ființa sa: *citește, scrie, traduce* (din persană). Marea șansă a vieții sale (după cum mărturisește) a fost obținerea, prin concurs, a unei burse de studiu în Iran, la Facultatea de Litere a Universității din Teheran, în 1977. Doar până la sfârșitul lui 1978. De atunci, se tot gândește să se întoarcă și tot de atunci gândul la Persia îi ține loc de întoarcere. Din 1977, se consideră el însuși „un călător cu limba tăiată”, mușenia fiind starea firească pentru un român intelectual care a locuit în Iran și care e obsedat de ideea că limba persană i-ar fi plăcut și lui Dumnezeu...

„Călătorii cu limba tăiată” (o antologie a poeziei mistice persane) a apărut la Editura Conexiuni, în 2001, este o selecție și o traducere făcută după „Antologia poeziei persane”, alcătuită de celebrul profesor Z. Safâ de la Universitatea din Teheran.

Călătoria în această lume străveche, dar deloc atinsă de timp, are drept călăuze pe cei doi poeți Amir Khosrou și Attâr.

AMIR KHOSROU

Cel mai mare poet și mistic indian de limba persană. S-a născut în 1253. Familia sa a emigrat din Bolseh (Khorasan) în India, în vremea invaziei mongole din secolul al XIII-lea. Între creațiile sale cele mai apreciate: „Răsăritul luminilor”, „Oglinda lui Alexandru”, „Cele opt paradisuri”, „Madjnun și Leili”, „Șirin și Khosrou”. A murit în anul 1324.

Mi-e bătrân trupul, dar dorința-i încă tânără în inimă,
Căci inima-mi sângerează, iar ținta aluziilor sunt frumoasele.
Viața-mi e la sfârșit, zilele-n noapte-au ajuns;
Dar în mine sunt vii și beția, și iubirea frumoaselor.
Or lumea-ntreagă s-a umplut de martirii seducției;
Obiectul iubit, linia nefericirii o ține crestată încă, pe răboj.
Oamenii n-au putut dormi de strigătele mele, noaptea trecută,
În timp ce-un ochi pe jumătate beat întârzia-n somnul greu.
Clipă de clipă se-nmulțeau provocatoarele-i priviri; atunci
Amir Khosrou mai spera să se salveze din ale sale lanțuri.

ATTÂR

Nu se cunoaște anul nașterii. A trăit aproape toată viața în orașul natal Nișapur. Operele sale reprezentative: „Memorialul sfinților” un „Divan” liric, „Cartea preceptelor”, „Colocviul păsărilor”(capodoperă a poeziei persane). Poemele lirice exprimă trăirile și chinurile unui suflet profund mistic. A murit, probabil, în anul 1220, în timpul cuceririi orasului Nișapur de către mongoli.

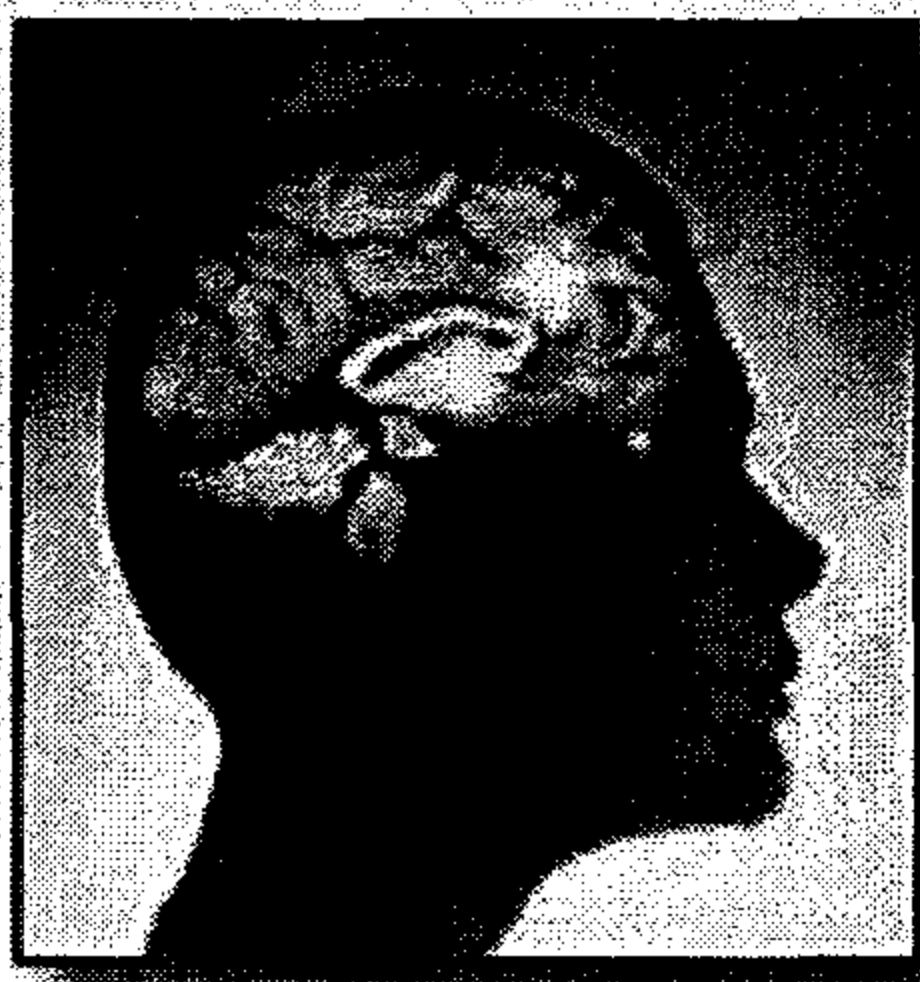

Iubirea de o frumusețe ca asta e un aprins ocean:
Dacă de foc ți-e natura, e legea, vei arde.
În lumina neașteptată-a lumânării aprinse,
Fluturile arzându-se e sigur că aici se va mistui.
De vrei să iubești, leapădă-ți ca pe-o impietate credința,
Căci în izvorătoarea iubire s-au șters diferențele.
Iubitul pornind la drum nu e, în prima etapă,
Prin smerenie, decât o sfărâmată umbră pe pământ.
Dar o abia stinsă secundă chiar umbra o șterge
Topită de soarele așteptând-o pe drum.
Perla de adevăr cine-n ocean o găsește
De-a pururi e exaltat și-n lumea noastră, și-n cealaltă
Ce poți tu, profanule, ști așadar despre-acest călător,
Odată ce-n empireu el merge cu primul pas?
Urmând un așa drum, Attâr se vede, fie și-n fundul unei fântâni,
Mai înalt decât trupul și sufletul, decât ura și dragostea.

Traducere din limba persană
și prezentare de Gheorghe IORGA

VANITATE ȘI ORGOLIU

Prof. Mircea DINUTZ
Colegiul Național Unirea Focșani

Ca multe alte cuvinte din limba română, și acestea sunt sinonime parțiale, adică trăiesc din nuanța și datorită acestora... Ele pot fi confundate doar de un om care nu are simțul nuanțelor sau, cine știe, le ignoră deliberat!!! Orgoliul, după părerea mea, presupune o autoevaluare corectă, o

conștientizare a propriei valori pe care o vrei confirmată de cei din jur. În acest sens, orgoliul este o formă de demnitate, o modalitate de protejare a valorii personale, o armă defensivă la care omul nu are dreptul să renunțe în măsura în care asta nu tulbură și nu afectează relațiile cu semenii săi.

Acolo unde apar suficiența și aroganța, orgoliul se transformă în vanitate, adică în ambiție neîntemeiată, pentru că - în acest caz - vanitatea presupune o supradimensionare a valorii și importanței personale; de aici dorința de a impune excelența imagine pe care o ai despre tine celor din apropierea ta. Vanitatea e "capăt de linie", dincolo de ea nu mai există decât vidul moral. Poate de aceea sunt admise sintagmele "orgoliu nemăsurat", "peste măsură de orgolios", dar nimeni nu spune "vanitate nemăsurată" sau "peste măsură de vanitos" ...aici, nu mai există măsură! Vanitatea e agresivă, distructivă și cu efecte devastatoare în plan moral! Iar când ești profesor este, probabil, cel mai rău lucru care ți se poate întâmpla: să încerci cu obstinație să-ți reflectezi imaginea hipertrofiată în mințile și sufletele elevilor tăi! E aproape monstruos! Inevitabil, apare noncomunicarea și acesta este cel mai trist lucru care i se poate întâmpla unui dascăl!

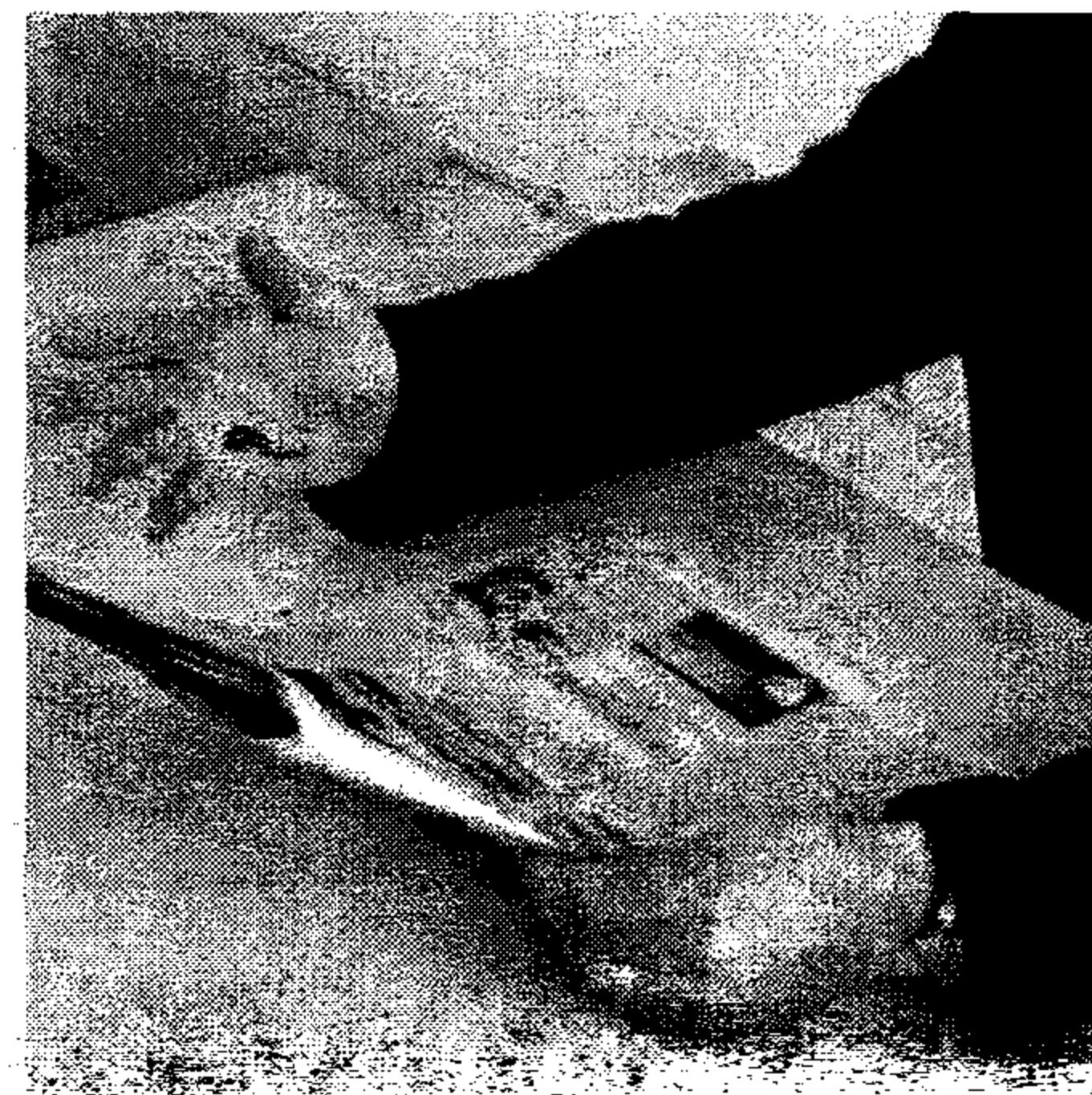
CINE MAI CITEȘTE AZI ?!?

Din ce în ce mai puțini oameni citesc din plăcere; din ce în ce mai puțini oameni fac din asta o pasiune!! Atât de puțini, încât sunt momente când te întrebi dacă mai merită să lupti pentru a-ți câștiga elevii de partea cărții. O bătălie, de cele mai multe ori, pierdută dinainte. În cazul cel mai fericit, vor citi din obligație, vor avea mici voluptăți de moment, dar se vor despărți definitiv de carte în momentul în care vor intra în viața socială. Cauzele sunt multe și de toate felurile. Dar decisivă - în acest sens - e lumea în care trăim, condamnată să existe sub blestemul acțiunii și care își refuză momentele de contemplație. Există în această lume mulți oameni bogăți și, cu mult mai mulți, oameni săraci, care trăiesc cu grija zilei de mâine. Nici unii, nici alții nu citesc! Din motive diametral opuse, e adevărat! Cartea a devenit un lux, iar faptul că unii o mai

cumpără nu înseamnă neapărat că o și citesc! Noua ierarhie a managerilor, patronilor, bugetarilor și șomerilor a adus cu sine o marginalizare a culturii sau chiar, mai grav, un dispreț suveran față de carte și de cei care și-au dedicat viața cărții!!!

Părinții mei abia știau să scrie și să citească, dar respectau cartea și pe cel care se apleca asupra ei. În vechea ierarhie, așa bolnavă și lacunară cum era, nimeni nu-și îngăduia să minimalizeze rolul cărții. Noua lume, în care trăim și în care s-au format noile promoții, a impus religia banului și cultul celui puternic. Niciodată omul de bibliotecă nu a fost suficient de bine înarmat împotriva unei asemenea agresivități. De la catedră, chiar dacă ne prefacem că nu vedem și că nu înțelegem, avem câteodată sentimentul că predicăm în pustiu, că îndemnul nostru sincer

nu găsește ecoul scontat în sufletele elevilor noștri. Practicăm un donquijotism care își are, poate, noblețea, dar și doza sa de ridicol. Nu în spațiul școlii se află pericolul cel mare, ci în afara sa. Acolo unde profesorul nu mai are nici o putere.

IMPRESIILE UNUI PROFESOR AMERICAN ÎN COLEGIUL NAȚIONAL "UNIREA"

Prof. Robin FOLLET
Traducere prof. Maria ZGĂBÂRDICI

My first days at "Unirea" were a crash course in the Romanian school system: Catalogs? Cancelaria? City-wide department meetings? Inspectors? Teachers that move from classroom to classroom? Classes that didn't meet every day? My head was spinning, not from the monumentality of differences, but from their numbers. Where was Sala 41? How was I supposed to take role? Would I be shipped back to America if I forgot to sign the register after I taught for the day?

Fortunately, several friends introduced me to my two favorite phrases in Romanian: "totul va fi bine" and "și mâine e o zi". They (the friends and the phrases) helped me through the blunderings and bewilderment of semester's opening. Now, after six months, I'm relatively used to the workings of C. N. U. But at first I underwent a series of lessons. I thought I would share two of them with you.

The first lesson: talk slowly and clearly. I understood this point at the start of an oral exam I was administering to my 9F students. Here's the question I meant to ask:

"What are some of your favorite hobbies?"

However, I was rather nervous. Consequently, the question emerged as "What'ssomeayafavritobs?" The blood drained from my students' faces, and they were forced to make that dreadful request: "would you repeat yourself, please? I couldn't understand you." Fortunately, my nerves abated slightly by the time school actually began; I only arrived one-and-a-half hours early for my first class.

The second lesson: the catalogues are a source of indescribable power. A week or two after the class began, the catalogues appeared. At this point,

I was feeling comfortable. I had found my classrooms, I understood my class schedule, and I was even beginning to remember to say "bună ziua" during the day and "bună seara" in the

evening.

And the teachers started carrying those large, flat books. They seemed important, because before each class, the teachers flocked to the cabinet where the toes were stored. But what were they? I ignored them for the first few classes, hoping they would disappear. I had just gotten used to the workings of the school, and then something new appeared. It didn't seem fair.

Eventually, I asked. A teacher smiled and said, with all the wisdom of an ageless holy woman, "the catalogues are the source of our power". Strangely enough, one of my students recently described some objects as "those things that all students fear. They give us nightmares."

As weeks passed, the differences became less important for me. And once I understood catalogues, class schedule, and proper days for tezas, there remained only two things: the students and the class content.

The students here mirror my students in America: thoughtful and

goofy, funny and serious, questioning and content. Some things remain the same, no matter the political boundaries. The pupils – whether from Wheeling, West Virginia or Focșani, Romania – are the reason I enjoy teaching.

Early in the first semester, Alina, one of my students, said to me, "You'll probably forget about us after a while". I laughed. I'll forget many things in my life: the exact pronunciation of "lemon" in Romanian, for example; or the conversion equation between degrees Fahrenheit and degrees Celsius; or the number of "The Nanny" episodes that were created. But forget my students?

I have a photo album in my head: Raluca doing an excellent imitation of an irate customer at McDonald's; Andreea playing "Guess the Object" with my daughters; the entire 7B class, dressed in costume, prepared to present their mystery monologues; 10F and Robinson Crusoe, Romanian style; 8A, asking me that all-important- "have you graded the test, yet?"; Christine reading her off-beat writings to the class. Forget students? I don't think so.

In truth, I have trouble categorizing my Romanian experiences into "similarities" and "differences". Instead, I think of my life in Focșani and at "Unirea" as a series of stories with no judgment attached. There's the tale of faculty dance, for example: food, laughter, wine, and dancing-such dancing! I found myself in the middle of one reel, looking around, and I thought, "this is what joy means". Or there's the school park in winter, covered in snow and fog one of the most beautiful cityscapes I've seen. These images-these stories-are part of me.

No, Alina, I will not forget you, your classmates, or your teachers.

* * * * *

Primele câteva zile la "UNIREA" au fost ca un curs intensiv de cunoaștere a sistemului românesc de învățământ: Cataloage? Cancelarie? Consfătuiri? Inspectori? Profesori care își țineau orele în clase diferite? Clase pe care nu le întâlneam în fiecare zi? Mi se învățea capul nu din cauza deosebirilor uriașe, ci din cauza numărului lor. Unde era sala 41? Cum trebuia să mă port? Aș fi fost trimis înapoi în America dacă aș fi uitat să semnez condica o zi?

Din fericire, câțiva prieteni mi-au făcut cunoscute două propoziții românești care au devenit preferatele mele: "totul va fi bine" și "și mâine e o zi". Ei (prieteni și propozițiile) m-au ajutat să trec peste greșelile și zăpăceala începutului de semestru. Acum, după șase luni, m-am obișnuit oarecum să lucrez la CNU. Dar la început am învățat câteva lecții. M-am gândit să vă împărtășesc două dintre ele.

Prima lecție: să vorbesc rar și clar. Am înțeles acest lucru la începutul examenului oral la care mi-am supus elevii de la a IXa F. Iată întrebarea pe care am vrut să o pun: "Care sunt câteva din pasiunile voastre?".

Oricum, eram cam emoționat. În consecință, întrebarea a sunat cam așa: "Care-s câțva dinpasnile tal?". Elevii au devenit palizi și au fost obligați să formuleze acea groaznică cerere: "n-ați vrea să repetați, vă rugăm? Nu v-am înțeles." Din fericire, emoțiile mi-au dispărut treptat până când a început de fapt școala; pentru prima oră am ajuns doar cu o oră și jumătate mai devreme.

A doua lecție: cataloagele sunt o sursă de putere inimaginabilă. Cataloagele au apărut după o săptămână sau două de școală. Din acel moment m-am simțit liniștit. Îmi găsisem sălile de clasă, mi-am înțeles orarul și chiar am început să-mi amintesc să spun "bună ziua" și "bună seara".

Și apoi profesorii au început să ducă acele cărți imense și plate. Ele păreau importante, pentru că înaintea fiecărei ore profesorii se îngrămădeau în cabinetul unde volumele erau înrulate.

Dar ce erau ele? Le-am ignorat în primele câteva ore sperând că vor dispărea. Tocmai mă obișnuisem cu activitățile școlare și a mai apărut ceva nou. Părea nedrept.

În cele din urmă, am întrebat! O profesoară a zâmbit și a spus, cu toată înțelepciunea unei sfinte fără vârstă: "Cataloagele sunt sursa puterii noastre". Destul de ciudat, recent, unul dintre elevii mei a descris aceleași obiecte ca "acele lucruri de care se tem toți elevii. Ele ne dau coșmaruri".

Odată cu trecerea săptămânilor, deosebirile au devenit mai puțin importante pentru mine. Și odată ce am înțeles ce erau cataloagele, orarul și zilele potrivite pentru teze, au mai rămas două lucruri nelămurite: elevii și conținutul orei.

Elevii de aici seamănă leit cu elevii mei din America: profunzi și aeriți, glumeți și serioși, curioși și mulțumiți. Unele lucruri rămân la fel, indiferent de granițele politice. Elevii - fie din Wheeling West Virginia, fie din Focșani, România - sunt motivul pentru care îmi place să predau.

La începutul primului semestru, Alina, una dintre elevele mele, mi-a spus: "Ne veți uita probabil după un timp". Am râs. Voi uita multe lucruri în viața: pronunția corectă pentru "lămâie", de exemplu; sau transformarea gradelor Fahrenheit în

grade Celsius; sau câte episoade are "Dădaca". Dar să-mi uit elevii?

Am în cap un album de fotografii: Raluca imitând excelent un client nervos la McDonald's; Andreea jucând "Ghicește obiectul" cu fiicele mele; întreaga clasă a VIIa B, costumată, pregătită să-și prezinte monologurile; a Xa F și Robinson Crusoe, în varianta românească; a VIIIa A, punându-mi cea mai importantă întrebare: "ne-ați corectat deja lucrările?"; Christine citind celorlalți scrierile ei pline de imaginație. Să uit elevii? Nu cred.

De fapt, îmi este greu să-mi împart experiențele din România în "asemănări" și "deosebiri". În schimb, mă gândesc la viața mea în Focșani și la "Unirea" ca la o suită de întâmplări fără a le judeca. Este povestea petrecerii din cancelarie, de exemplu: mâncare, răs, vin și dans - ce dans! M-am trezit în mijlocul unui vârtej, privind în jur și m-am gândit: "asta-i bucurie". Sau parcul școlii, iarna, acoperit cu zăpadă și ceață - unul dintre cele mai frumoase peisaje citadine pe care l-am văzut. Aceste imagini - aceste întâmplări - sunt o parte din mine.

Nu, Alina, nu te voi uita nici pe tine, nici pe colegii tăi, nici pe profesorii tăi.

Despre erori

Prof. Dan POPOIU
Colegiul Național "Unirea"

„Errare humanum est.”

Apărând în orice activitate umană, greșala nu putea lipsi, bineînțeles, nici din matematică, deși rigoarea și precizia acestei științe ar părea s-o interzică în mod absolut. Erorile provin din lipsa de atenție la calcule sau demonstrații, din graba de a publica, din distracție, din imperfecțiunea simțurilor noastre care pot duce la iluzii optice în cazul geometriei, sau din... nesciință.

ERORI DE ISTORIE MATEMATICĂ

Adevărul istoric privind paternitatea anumitor descoperiri matematice nu s-a putut stabili totdeauna cu precizie. Spunem, de exemplu, teorema lui Pitagora teoremei din geometrie privind relația numerică dintre pătratul ipotenuzei și suma pătratelor catetelor unui triunghi dreptunghic, când, în realitate teorema era cunoscută de babilonieni cu un mileniu înainte de Pitagora. Până în anul 1911 s-a considerat că Heron cel Bătrân a stabilit formula pentru aria triunghiului în funcție de laturi:

$S = \sqrt{p(p-a)(p-b)(p-c)}$. În acest an, s-a dovedit însă că relația aceasta o stabilise anterior Arhimede. Se atribuie apoi, în toate cărțile de matematică, lui Euler, paternitatea relației care leagă distanța dintre centrele cercului circumscris și celui înscris într-un triunghi, de razele acestor cercuri. În realitate aceasta a fost descoperită de William Chapple în 1746 care a dat-o sub forma obișnuită în care o întâlnim:

$OI^2 = R^2 - 2Rr$, pe când Euler a dat-o într-o formă neutilizată astăzi. La fel spunem, în geometria triunghiului, teorema privind dreapta lui Simson, când ea este în realitate datorată lui William Wallace, care a publicat-o în 1800.

ERORI ALE MATEMATICIENILOR

Cel dintâi care s-a gândit să adune într-un volum erori ale matematicienilor a fost spaniolul Luciano Navarro, în 1886. Ulterior, în revista « L'Intermediaire des mathematiens », în răstimpul anilor, s-au adunat multe erori de asemenea natură.

Exista în lume un singur matematician care nu are nici o eroare: Galois! dar este explicabil: a murit la 21 de ani și toată opera lui - de mare valoare de altfel - însumează 60 de pagini!

Dintre marii matematicieni au comis importante erori: Gauss, Newton, Cauchy, Descartes, Euler, Fermat, Lagrange, Leibniz și mulți, mulți alții. Este evident vorba de erori importante de calcul sau de demonstrație. De ce să fie scutiți matematicienii de asemenea erori? Este admisibil ca Euler, a cărui operă cuprinde 72 de volume, să nu aibă nici o eroare într-o operă atât de vastă? Este imposibil ca lui Henry Poincare, ultimul savant universal, care de obicei nu-și revizua manuscrisele, ci le dădea la tipar așa cum ieșeau din prima redactare, să nu i se găsească vreo eroare în vasta sa operă care cuprinde peste 500 de memorii și peste 30 de volume tipărite? Henri Lebesque (1875 - 1941), unul dintre marii matematicieni francezi, fost

profesor la College de France, descoperitor în teoria măsurii, al integralei Lebesque și al altor concepte matematice de importanță majoră în matematici, a comis o eroare într-un memoriu al său în 1905. În 1916, N. N. Luzin (1883 - 1950), matematician rus, a atras atenția unui bun student al său, Mihail Suslin, să aprofundeze memoriul lui Lebesque. Suslin, studiind memoriul, a găsit o eroare de raționament care răsturna teoria lui Lebesque. Când autorul memoriului a luat cunoștință de observațiile lui Suslin, și-a recunoscut cavalereste eroarea matematică: „Mi se pare că aici e locul să mărturisesc sus și tare ceea ce domnul Suslin a ascuns cu grijă. Originea acestor probleme este o grosolană eroare în memoriul meu. Roditoare eroare! Am fost bine inspirat când am comis-o!” q. e. d.

ERORI... ALE ELEVILOR (ABSOLUT AUTENTICE)

- 1) - Domnișoară, cât fac 20,1 : 10?
- 2,1 !
- Cum ai ajuns la un astfel de rezultat?
- Păi la împărțirea cu 10 nu se taie un zero!

- 2) - Fie funcția $f: D \rightarrow \mathbb{R}$, $f(x) = \frac{ctgx}{tgx}$. Determinați domeniul

de definiție (D).

- Efectuând mai întâi simplificarea prin $tg x$ obținem $f(x) = C$ (ce-a mai rămas din sârmana cotangentă) și deci, domeniul de definiție este \mathbb{R} .

- 3) Să se rezolve ecuația: $tg x = t$

„Soluție”

$$tg x = t \quad /: t$$

$$g x = 1 \Rightarrow x = 1/g^{-1/9, 81} (x = 1/g^{-1/9, 81})$$

- 4) S se rezolve ecuația :

$$lg 2 + lg x = lg 3 + lg 5$$

„Soluție”

Simplificăm prin lg și obținem:

$$2 + x = 3 + 5 \Rightarrow x = 6$$

- 5) Rezolvați ecuația:

$$Z^n = \bar{Z} \Rightarrow |Z|^n = |\bar{Z}| \Rightarrow |Z|^n - |Z| = 0 \Rightarrow |Z| (1^n - 1) = 0 !!!$$

Comentariile sunt de prisos!

ALEX, clasa a X-a F, CNU

DESPRE SCRITOR

Cu cât stau mai mult timp departe de foaia de hârtie, cu atât îmi vine mai greu, atunci când revin în fața ei, să scriu. Ce e în mine metaforă și transcendent devine mai intraductibil pe zi ce trece; ca să nu mai vorbesc de actele simple ale vieții, care sunt, prin însăși perisabilitatea lor și faptul general- acceptat de a fi considerate neimportante, mai dificil de tradus în cuvinte, de extras din ele esența- la aceste lucruri, esența e tocmai detaliul;...e, cu alte cuvinte mai dificil de surprins în ele acea epifanie joyciană, "manifestare spirituală bruscă, ivindu-se fie în vorbirea sau gesturile obișnuite, fie în fraza memorabilă a gândirii ineseși", pe care "scriitorul e dator să o consemneze cu extremă grijă, dându-și seama că ea este momentul cel mai delicat și mai evanescent". Deși simt (încă mai simt) emanațiile de materie negativă ale lucrurilor concrete, emanații care încă nu s-au ascuns din fața mea cu totul, care

încă își mai găsesc drumul până în colțul din mine unde capătă rezonanță și vibrează – ecou deformat al celor mai adânci înțelesuri ascunse în cele mai simple lucruri – îmi neglijez datoria și uit, sau mă prefac a uita, că trebuie să le traduc în vreun fel și pentru alții; chiar dacă acei alții s-ar putea, la o adică, să nu fie dispuși să înțeleagă. Mda, uite că tocmai am spus-o ... că încă mă mai încăpățânez a crede că scriitorul are în primul rând o datorie față de el, și abia apoi față de alții. Însă trebuie să recunosc cu disperarea unui talent, dacă nu obscur, cel puțin incert, că ceea ce datorează celorlalți, scriitorul își datorează și siesi – relația nu funcționează în mod necesar și invers – și ca, până la urmă, dacă ajunge să se mulțumească pe sine, vor exista și acei "alții". Or eu nu sunt mulțumit, nu reușesc să deschid colivia în care se nasc, duc o viață chinuită, și-mi mor în desuetudine, personajele, intrigile (capricioasele,

dezlânatele și navele mele dragi), unde se ofilesc epifaniile și transcendentul doarme un somn chinuit și zgomotos (... atât de tulbure încât nu pot să dorm eu de somnul lui, în care murmură șoapte neînțelese și respiră cu gura deschisă;... iar răsuflarea lui încărcată are un miros greu de mustrare). Din colivia cu pricina se prelinge în răstimpuri mustul câte unei depresii, mirosind înabușit a remușcare și incertitudine, zeama grețoasă în care se topesc sucurile fermentate a atâtor cadavre de intrigi și idei. Câtă mizerie în sufletul unui artist (împlinit sau nu, căci, la urma urmei, orice artist consacrat a fost, la un moment dat, aproape de a se îneca în propria vomă spirituală) câtă abjecție! ... Și totuși, decât curățenia căldută din sufletele "burgheze", pe care atât o urăsc lupii de stepă, mai bine, oricând mai bine, chiar și în momentele de dezicere sinceră și disperare profundă, oricând, ziceam, mai bine depresia...

TERASA

Terasa scurtă și lată era un cocon de lumină cenușie de zori, de apă și verde al frunzișului de iederă și de viță de vie.

Înăuntru abureau senzații dense, ca de exemplu, gustul unei madleine cu ceai, și era frig. Era minunat și nu-și mai putea dori decât o ceașcă de cafea cu lapte, însă senzația vag dureroasă de foame îi era prea familiară ca să se încumete s-o curme. Se scurgea în el și se innoda într-un fuior la capătul pieptului această sevă a foamei, ca să-i năvălească apoi în gură, făcându-l să scuipe, ceea ce îi aminti că plouă...

Apa siroindă și frunzele mustind de seve mai puțin amărui decât foamea îi redară senzația dinainte, de clipa uitată și regăsită... Citise undeva ceva ce se apropia de starea lui de acum, dar nu-și amintea unde. Ceva de genul: "[...] și i se părea acum că vede dublu în timp așa cum se întâmpla uneori să vedem în spațiu"... sau ceva asemănător.

Închise ochii... siroitul apei se intensifică... apa începu să umple

terasa și treptat o inundă cu totul, transformând-o într-un acvariu întunecos... Frunzișul de iederă și viță de vie filtra o lumină verde, țesută cu nervuri de întuneric. Balansoarul pe care se legăna se desprinse încet de parchet, continuând să se lege în mijlocul terasei, scufundate acum cu totul, până mai sus de tavan, sub apă. Corpul i se răsturnă, cu tot cu balansoar, astfel încât capul lui plutea acum la câteva palme distanță de podea, iar picioarele i se încălziră în frunzișul de pe tavan. Un fir de iederă i se însurubă în buric și, rotindu-se ușor, îi pătrunse în burtă și se innodă la capătul stomacului, suprapunându-se peste senzația de foame și alterând-o. În jurul lui se țesea un glob vegetal prin care răzbăteau, copleșitor de palpabile, bătăile unei inimi ce nu era a lui. Deodată, gura i se umplu de gustul de cafea cu lapte, și deschise iar ochii când maică-sa veni și se așeză ceva mai în spate, pe o bancă rezemată de perete.

Apele se retrăgeau încet, când ea începu să vorbească. Îmi amintesc,

spuse, cum pe o vreme ca asta îmi beau liniștită cafeaua cu lapte aici, pe terasă, iară tu, surâse, tu pe atunci nu te născuseși încă, mai lipseau două luni și, suspină, atunci parcă am simțit că ai deschis ochii în mine și că mă iscodești pe dinăuntru.

Ti-era foame pesemne...

El se răsuci ușor de pe o parte pe alta, întepenise, apoi începu să înfășoare pe deget, trăgând ușor din burtă, prin buric, firul de iederă ce i se innodase în capătul stomacului. Când termină, înghiți în sec și lăsă să-i alunece printre degete amintirea semimaterializată a cordonului ombilical- acel fir de iederă - pe care doctorul, din neglijență sau neputință, uitase să i-o taie și care-l stânjenise până acum nedefinit.

Acum, că a scăpat de amintirea nașterii, că a scos-o, în sfârșit, la lumină din umezeala și frunzișul înghesuit al subconstientului, nu i-a mai rămas decât amintirea mortii, mai veche și mai acută.

Hortensia - Maria MANOLEA, clasa a VI-a A, CNU

DE DRAGUL TĂU ...

De dragul tău aş scrie o poveste nemaiauzită și nemaivăzută, întâmplată la o margine de mare pe o epavă de bric, printre alge lucioase și crabi care-și găsesc culcuș într-o cală ruginită.

De dragul tău aş însufleți caii din păretar, i-aş lăsa să alerge prin deșert sub clar de lună, cărând sabine învelite în valuri albe duse de răpitori cu ochi lucttori, înarmați până în dinți.

De dragul tău aş lăsa gladiolele roșii să crească, să crească și fiecare floare aş închiria-o unui prințisor pitic sau unei dulci maimuțici, iar seara i-aş pune să danseze pe masa acoperită cu satin roz.

De dragul tău, copil cu ochii vii în care se scaldă o lacrimă de ghidușie și-un șir de tristețe ascunsă, copil care alergi pe un peron după tren care pleacă, deși știi prea bine că n-o să-l ajungi, fluturând o batistă murdară de afine coapte, de dragul tău aş ține

vacanța cu mâinile amândouă, aş ține-o cu putere să mai stea, să mai stea.

Aş lăsa cântecele să zboare libere ca păsările, aş găsi câte-un gând fermecat în fiecare sâmbure de piersică, aş face în fiecare zi cartofi prăjiți.

Aş lăsa bărcuțele din hîrtie să ducă pe ape povești minunate, literele de cerneală să se dizolve într-o amestecătură albastră care te-ar face să râzi.

De dragul tău m-aş ascunde într-o carte de bibliotecă și-aş aștepta acolo cuminte să mă găsești, și tu vei citi, vei citi carte după carte, raft după raft și într-o bună zi mă vei găsi și pe mine pitită după vreun tom cu scoarțe uzate, vei șterge praful cu dosul mâinii și mă vei privi cu ochii tăi vii și în care se scaldă o lacrimă de fericire și-un fir de melancolie, dar eu voi fi atunci bătrână...

POVESTEA DRUMULUI PÂNĂ LA ȘCOALĂ

Ei, are și drumul până la școală o poveste a lui! O să ziceți: drumul până la școală e mereu același, deci nu încapă nici o discuție. Dați-mi voie să vă contrazic cât se poate de politico. Drumul până la școală e mereu altul...

Uneori, când caietele călătoresc liniștite și fără emoții în ghiozdan, iar exercițiile la matematică au ieșit toate, atunci drumul e o plăcere. Trandafirii aceia din grădina Andreei, îmi surâd plini de veselie. Vitrina din magazinul lu' nenea Polițaiu' plină de dulciuri, care mai de care mai ispititoare, mai aromate, și parcă ... mai jucăușe, fiindcă de fiecare dată când te uiți la ele, îți sar în ochi, la fel ca stropii de apă de la ciușmea atunci când bei de-acolo împreună cu un tanc care suflă în ea.

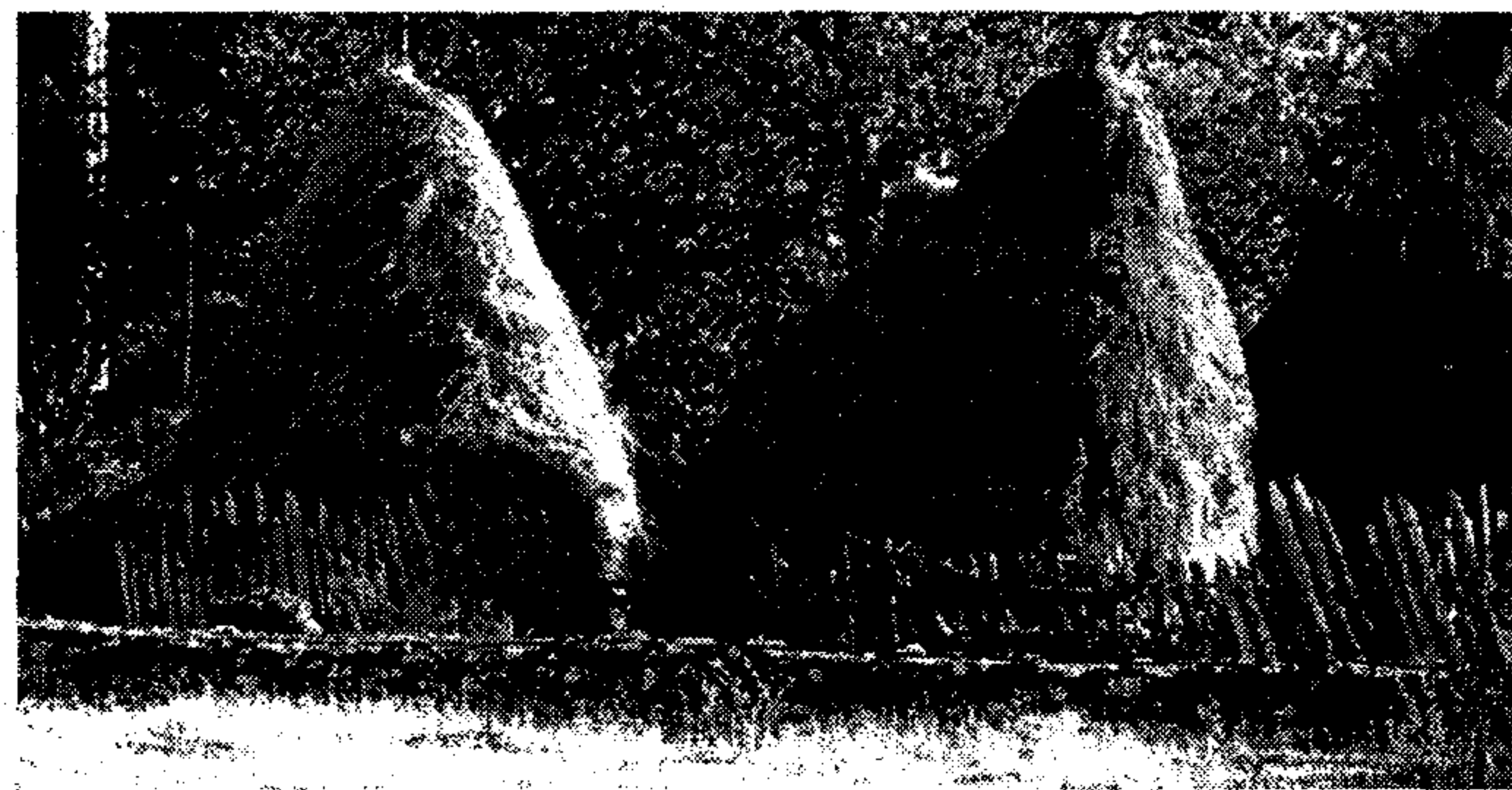
Alteori, când tema scrisă șchioapătă, când compunerea ... de... nu e cine știe ce de capul ei, iar exercițiile parcă s-au înțeles între ele să nu se lase rezolvate, alteori când, știu bine, carnetul de note nu se lasă identificat în ruptul capului în mormanul de cărți de pe masă, ei, drumul nu mai e deloc la fel. Vitrina mi se pare cu totul lipsită de imaginație iar florile nu mai au nici un pic de haz.

Primăvara, drumul e împodobit cu ploaie de aur și înmiresmat de zambile roz, și albe, și violete, vara mergi încetșor, când treci pe sub umbra deasă a castanilor și iute-iute pe unde nu e pic de umbră și soarele te bate-n creștet. Toamna, drumul e o adevărată poveste a ispitei castanelor ghidușe, iar iarna te-mbie cu tot felul de ghețușuri mai mari sau mai mici.

Când vii de la școală cu un zece plăcut pe extemporalul de la română, ehei, parcă-ți pare lung drumul, ai vrea să-ajungi cât mai repede acasă să-i spui mamei dintr-o răsuflare și pe urmă,

în următoarele zece minute, să afle toată familia victoria. Ei, dar când "trofeul" e o notă mică, prăpădită ... cum ai vrea să fie mai lung drumul ăsta, cum tragi de el, să amâni măcar câteva minute vestea cea nesuferită ...

Drumul până la școală e în fiecare zi altfel și plin de povești:

pentru că fiecare zi e altfel în felul ei – bucuroasă sau mofluză, luminoasă ori viscolită, cu ghețuș sau fără, cu un corn mare și proaspăt sau o caramela care s-a lipit nesuferit de un dinte, cu o poezie pe care o spui în gând, lovindu-te de toți trecătorii.

Iar povestea drumului continuă! Ce-ar fi să vă gândiți și voi la ea?

Gabriela MOCANU, clasa a IX-a C, CNU

LA GEAM

Statuia

Privește-te pe tine în oglindă. Joacă-te! Gândește-te cum ai arăta dacă ai arăta altfel! Vopsește-ți fața cu o urmă de nepăsare totală, puțin din melancolia albastră, din interesul roșu, galbena compasiune, neagra supărare. Poți să-mi explici de ce expresiile acestea îți sunt străine feței tale?

Mintea ta poate atinge abisul unei lacrimi și simplitatea unei mări... cum îți s-ar încreși fruntea atunci? Poate așa... Ți-ar fi sclipit oare altfel ochii dacă aseară ai fi reușit să găsești două lucruri bune la cel mai aprig dușman al tău?! Ți-ar fremăta altfel buzele dacă ar fi spus un "Mulțumesc!" mamei care te-a mângâiat prin somn? Ai respira mai greu dacă ai fi făcut efortul de-a-nțelege de ce nimeni nu se poate oglindi în ochii tăi?

Cum ai reacționa dacă ai sta față în față cu Dumnezeu? Răspunde oglinzii! Sigur n-ai zâmbi, n-ai fi atât de relaxat, te-ai întreba dacă meriți. Îngustează-ți buzele sub forma unui semn de întrebare; privește-ți ochii cum se miră de ceea ce văd!

Nu te recunoști; nici n-ai cum; tu ești mereu calm, frumos și superior ca o poezie nescrisă.

Oare cum ai arăta dacă ai ști să te joci?

-Vreau să ies și eu afară să mă joc! Uite, mami, s-au adunat toți. Și mai am și timp. Tema (o pagină de bastonașe) mi-am făcut-o și îmi învăț deseară (cele două moduri de a scrie litera "a" - de mână și de tipar). Se joacă de-a v-ați ascunselea. Știi, mami, că-ți povesteam aseară de locul ăla unde nu te găsește nimeni: ei nu știu de el. Dacă ies și eu, sigur o să râd de ei: o să se dea bătăuți repede.

Ce bine-mi pare! A găsit-o pe fata aceea care stă la parter în blocul din față care a zis că tu ești rea și că nu vrea să se joace cu mine din cauza asta. Măi mami, i-ai zis tu ceva și ai speriat-o cum îmi faci și mie? Eu m-am obișnuit. Iar mijeste vecinul. Dacă nu știe să joace! Te superi, mami, dacă îți spun că-mi place? M-a tras ieri de coadă la școala și l-a certat învățătoarea, chiar dacă eu i-am ținut partea. Tu de ce nu mai ești copil, mami? am fi putut să ne jucăm amândouă, că eu nu mă supăr pe tine.dacă trișezi. Ți pasă că m-am plictisit?

Uite! S-au ascuns doi după același copac... nu așa se face. Of! numai eu știu să mă joc! Vezi, mami..., dacă sunt atentă îmi dau seama de toate regulile și de toate vicleșugurile, ei nu știu că eu îi privesc; nu crezi că e ciudat?! Cred că o să mă ascund și eu după șifonier. Oricum încalc regulile: a terminat de numărat și am ieșit din spațiul pentru joc; dar ei nu își dau seama. Mami..., de ce nu îmi spui că nu e bine să trișez? Învățătoarea așa ne zice mereu. Eu am cei șapte ani de acasă? Că nu știu cum arată!

Vreau să le fac cu mâna, să mă aștepte și pe mine jocul ăsta. Mami..., eu de ce nu ies niciodată afară?

EROS ȘI THANATOS

Thanatos: Eu înseamnă moarte, dar tu ești nemuritor. Pe mine, care sunt nemuritor pentru că înseamnă moarte, cine mă omoară? Am putea să facem schimb de roluri, pentru o zi..Vreau și eu dreptul să mă bucur de lumină, nu s-o întunec, vreau să fiu tânăr. Oare de ce simt atât de acut bătrânețea fără să știu ce înseamnă prospețimea? Tu știi că eu

nu-mi aduc aminte cum am început să fiu, cum m-am transformat în mine? Tu trebuie să știi... tu înseamnă viața! Eu te cunosc fără să știu ce înseamnă! De ce sunt singurul care nu te înțelege? Ți se pare ciudat că-mi pasă.. m-am plictisit de viețile mici ale muritorilor.. sunt atât de complexe.. sunt zeu ca să nu-mi mai bat capul cu de-ale lor! Și totuși existențele lor depind de noi, noi SUNTEM nu existăm, viața nu este concepută fără de moarte, dragostea ta îi naște doar ca să mi-i dea mie. Tu știi că eu nu știu să râd? și se pare corect ca muritorii să-ți zâmbească numai ție? de ce tu reprezintă cerul și eu pământul? de ce oamenii întreabă "de ce" numai în fața mea? Cât de mici sunt mințile lor! ei nu mă pot înțelege, ei nu pot înțelege că noi suntem tu, că noi suntem eu, că jumătatea din tine corespunzătoare

mie a uitat de mult să simtă timpul, să închidă ochii, să nu existe. Acum știu doar cum să tremur, cum să-mi fie frig; nu ți se pare ciudat, că aș putea să fiu condamnat la o veșnicie de durere, fără să știu ce înseamnă, alături de oamenii ăștia care mă plictisesc, nemulțumiți de sfîntirea prin neființă a infimei lor vieți; iar tu vei fi veșnic preamărit lângă mine, fără

ca eu să-ți pot atinge gloria, fără să-mi o atribui identificându-mă cu ea. Cedează-mi puțin din fericirea de a fi tu! știu, este nedemn de mine să te pun mai presus de moarte; dar muritorii ne-au făurit după chipul și asemănarea lor și sunt curios, vei putea oare să păstrezi tot atât de sus în ochii mei? vei putea oare să atingi cu conștiința ta plăcerea de a mă avea pe mine râvnindu-ți rolul? vei ajunge să mă ascuți cerșind să mă lovești cu puțină dragoste? De ce suntem noi egali? vreau să-ți fiu superior, să alinez acustica lumii gândului meu, să te minimalizez în fereastra unui strop singuratic de lumină.

Regizorul: Tăiați! De ce improvizezi dragă? trebuie doar să respecti scenariul. De fapt, tu de cine mi-ai fost recomandat? Fantastic! rolul ăsta puteam și eu să-l joc!

Mihaela SANDRU, clasa a IX-a E, CNU

RUGĂCIUNE

*Mă rog la Dumnezeu
Să-mi dea un lanț de argint
Cu care să te legi de sufletul meu.
Mă rog ca pumnalele
trimise de privirea ta,
Să fie adevărate;
Altfel, pentru mine ar însemna fatalitate*

*Aș muri odată cu iubirea.
M-aș închide într-o cușcă
La care voi pierde cheia.
Mă rog ca sufletul tău să mă urmeze,
Mă rog ca el să știe să viseze,
Mă rog ca privirea ta să te trădeze.*

SINGURĂTATE?

*În secunda aceasta,
Plouă cu foc.
Mă aflu într-o infinită închisoare
Din care nu pot să scap.*

*Visul meu s-a jucat cu realitatea.
A topit-o și s-a amestecat cu ea.
Iar din acest material,
Mi-a construit închisoarea,
În care eu am picurat.
Aș fi vrut ca o mână
Să mă fi prins.
Dar ea avea ochiul închis
Și a rămas așa și azi,
În secunda care cu apa a ars.*

AM ÎNCHIS OCHII

*Azi ți-am spus adio,
Iar cuvintele mele le-a furat vântul
Și ți le-a dus pe la ureche
Iar tu ai zâmbit ironic și surprins.*

*M-am despărțit de iubire,
De tot ce-a fost magic,
Iar tu în sufletul meu
Ai rămas ca cea mai frumoasă amintire.*

*Timpul încearcă să mă mintă.
El ține cu iubirea.
Dar arma lui e prea mică
E doar o oră fixă.*

*Apoi vântul s-a urcat sus, pe cer.
Iar acesta l-a înjunghiat răzbunător,
Făcând ca sângele roșu să-i inunde
albastrul
Și cerul a început să plângă,
dăruindu-mi cuvintele-napoi.*

Raluca ȚINEAG, a XII-a C, CNU

O ÎNCERCARE ÎN PLUS

1. Străzile sunt albe aici,
Piccate cu ceară de îngeri
Îndoită cu apă.
Sunt albe ca niste aripi vechi,
Uitate de timp ca amintirile
Din spatele retinei.

2. Mi-a mai rămas puțin timp
Din restul inconștienței
Să încep din nou să sper
Că voi reuși să uit
Ce ne-am înțeles de la început:
Trecerea.

3. E cald aici
În închisoarea asta a minții,
Și e putred ca un inger.
Care a-nceput să cadă.
Gândurile îmi sunt lacăte
Ale zborului meu lin
Ce moare încetul cu încetul
Ca o lumânare în vânt.

4. Fericirea e un pitic
Care-ți scapă printre degete.
Nimic mai mult.
Doar un pitic albastru
Care-ți șopteste în ureche
Că vei muri prea devreme
Ca să-ți continui căutarea.

Emoții și idile la vârsta adolescenței

Dragostea, probabil că este sentimentul cel mai profund pe care-l poate simți cineva, sentiment ce te face să vibrezi cu toată esența sufletului, este ceea ce-i dă viață omului, ceea ce-l hrănește și în același timp îl omoară. Iar toate acestea nu sunt decât niște cuvinte așternute pe hârtie, o vagă idee pe care mi-am făcut-o despre iubire, o iubire netrăită încă, ci doar percepută prin prisma celorlalți.

Micile idile de până acum nu pot fi numite manifestări ale dragostei, ci poate doar gânduri trecătoare întrec mentalității infantile, așa-zisele copilării. Totuși dragostea este o problemă uneori mai plăcută, alteori mai tristă, ce obsedează sau ridică întrebări ciudate la nivelul subconștientului, în special în perioada adolescenței, întrebări ale căror răspuns nu a existat și poate nu va exista vreodată, întrebări al căror răspuns crezi că-l știi, dar parcă oricât ai căuta și ți-ai răscoli gândurile, nu-l poți găsi. Și te

simți prins într-o capcană, într-o uriașă pânză de păianjen, din care nu poți scăpa. Iar, în cele din urmă, dragostea te ademenește, te convinge, te molipsește și pe tine, care oricât de imun te-ai considera, ești cucerit de iubire. Indiferent sub ce formă apare ea, fie ca iubire pasiune, fie ca iubire serafică, fie ca iubire vanitate sau mistică, te angajezi fizic și spiritual în acest ritual mai mult sau mai puțin ciudat. Atunci atracția, curiozitatea îți exaltă sufletul. Simți că tot din jurul tău –realitatea devine vis și visul realitate. Te simți atras de ceea ce ți se deschide privirilor, dorești să alegi și te simți ales, dar în realitate poate nu ești și totuși trăiești cu iluzia fericirii și a armoniei depline, cu toate că ești ignorat.

Inima nu se bucură de altă iubire decât de cea pe care nu a văzut-o niciodată. Încerci să te schimbi, crezi că te-ai schimbat, dar nu reușești, căci tu ești acela din totdeauna

în ochii celorlalți, doar că tu și poate numai tu te privești altfel. Iar când observi că nu există o armonie între sufletul și aspectul celui iubit, când realizezi că, nu ai făcut alegerea cea mai bună, renunți dar cu greu. De abia mai târziu îți dai seama că iubirea se leagă mai întâi între suflete și apoi între trupuri și că ea presupune renunțarea la propria persoană, dăruirea totală în afara spațiului teluric și celest, acceptarea dominației celui alt. Sentimentele nu trebuie să aibă nevoie de dovezi și cu toate că ele n-ar fi rostite, sufletul ar trebui să ție ce simte fiecare. Dragostea ar trebui să fie spiritualizată la maximum, ceea ce în zilele noastre nu se mai întâlnește decât foarte rar, deoarece o iluzie trecătoare a iubirii este înțeleasă de majoritatea, în special din adolescență, ca fiind adevărata dragoste. Majoritatea celor care ne înconjoară par a aclama frumusețea care atrage inițial, frumusețea trupească. Aceasta, deși efemeră, face să pălească în mintea lor frumusețea spirituală, ce dăinuie peste timp și spațiu. În concepția majorității adolescenților, iubirea este înfiripată doar între trupuri și nu între suflete, având o importanță deosebită perfecțiunea fizică... această iubire contrazice mitul androgenului, ce presupune aspirația spre armonia totală.

Netrebnică este inima celui ce nu știe să iubească, ce nu poate să se îmbete cu iubire! Iubirea înseamnă să știi să poți pretui orbitoarea lumină a soarelui și mângâietoarea lumină a lunii.

Cătălina OANCEA, clasa a-X-a A, CNU

ADOLESCENȚA: ÎNGER ȘI DEMON

Îmi amintesc demult jucării care îmi alungau orice tristețe, îmi descrețeau orice cută de pe frunte. Unele dintre ele încă le mai așez în ordine pline de praf, pe noptieră. Acum mă simt străină în mijlocul lor. Simt cum hili (păpușa mea cea mai dragă) mă privește cu neliniște și întristare parcă. Nu mai pot înțelege cum îmi puteam petrece zile întregi doar jucându-mă. Știu doar că erau zile plăcute, lipsite de griji și de realitate. Să fie asta, oare, nostalgia "vremurilor nu de mult trecute?"

Acum trăiesc adolescența! Ce-aș putea spune! Înseamnă deziluzie, visare, furie, rușine, vinovăție, naivitate, poate prea multă luciditate. Este ca o vârsta-balantă unde echilibrul, armonia stărilor interioare sunt rareori atinse. Iar când reușesc să ajungă la această armonie ea devine prea greu de menținut. Am visuri și speranțe mărețe, dar exigențele proprii și mai ales exigențele acelor din jur mă zdruncină făcându-mă să-mi pierd încrederea în mine. Lucrul acesta duce adesea la timiditate. Unii suntem prea timizi pentru a ne recunoaște sensibilitatea și vulnerabilitatea, alții prea "duri" și devreme maturizați în dorința de a fi în pas cu secolul "vitezei".

Se spune că adolescența este vârsta transformărilor sau mai bine spus a formărilor: se nasc convingerile, principiile individuale, personalitatea, lipsa de afecțiune, timiditatea exagerată, interiorizarea, sensibilitatea excesivă, toate acestea marchează un adolescent, făcând să se nască în sufletul lui o mulțime de complexe, o lipsă de încredere în propria persoană, subaprecierea.

Mulți adolescenți poartă în interiorul sufletului un conflict: acela dintre omul de știință dornic să cunoască lucruri noi și adolescentul visător romantic, melancolic. Melancolia ne cuprinde pe toți dintre noi – melancolie pe care unii o numesc lipsă de voință! Și ajungem să ne plimbăm prin parcuri pustii, să ne dorim să cunoaștem dragostea, să iubim, să fim iubiți.

ÎNGER ȘI DEMON în același timp, adolescentul este prin excelență un personaj romantic. Dar când aceste nostalgii dispar ajungem iar la aceleași neliniști care ne macină și pe care încercăm să le deslușim.

La această vârstă suntem actori în căutare de roluri cât mai atrăgătoare. Încercăm să ne cunoaștem pe noi, să ne descoperim întreaga personalitate, dar mai presus să reușim să fim conștienți de adevărata noastră forță. Și toate acestea

pentru a putea afirma "Îmi e destul / Să știu că pot". ("Cavalerul avan"-Pușkin). Adolescența este răgazul de a privi în interiorul tău și de a deveni conștienți "de

sine". Este timp de tăceri misterioase și certuri gălăgioase, de cuvinte neîndrăznețe și de gânduri temerare. E vremea când învățăm să ne urmăm calea, să nu fim devotați, în care învățăm să fim oameni: să ascultăm, să înțelegem, să iubim, să fim prieteni, să respectăm, să dialogăm. Tot acum devenim mai conștienți de noi înșine și de lume.

Însă alte probleme îi preocupă pe câțiva dintre adolescenții de astăzi. Lipsa banilor sau dorința de a dispune de câ mai mulți este o preocupare oarecum esențială pentru ei. Cred că situația materială nu te ajută să –ți atingi idealul ci pur și simplu îl înlocuiește. El devine scopul vieții, deformează personalitatea, subjugă voința. La un moment dat, pur și simplu nu îți mai aparții ție însuși, devii mască unui om.

Adolescența reprezintă o perioadă de "criză existențială" plină de confruntări psihologice. Suntem contradictorii, pretindem originalitate și noutate, dar de multe ori sfârșim prin a imita modele și a ne pierde în cotidian. Ai momente când evadarea din realitate nu mai este posibilă decât "prin fuga în cărți" care devine o pasiune. Pasiune, pe care în ziua de astăzi nu mulți adolescenți o mai au (mult prea puțini!). Tinerii au nevoie de multă înțelegere. Dar puțini adulți își mai aduc

aminte de momentele când sufletul le era împărțit în două: o parte lupta pentru propria maturitate, iar cealaltă, era îndrăgostită de propria imaturitate. Puțini dintre ei își mai aduc aminte de clipele în care se umileau cerșind puțină dragoste, puțină mângâiere, dar negăsind-o nicăieri se refugiau în lumea cărților.

Adolescența este locul de refugiu al tuturor problemelor insolubile. Cea dintâi și cea mai gravă este moartea. Adolescentul nu are conștiința morții, nu-și cunoaște condiția tragică de existență, doar încearcă să și-o descopere. Asta îl face să întâmpine ușor nenorocirile și, mai târziu, să-și amintească de inocența lui.

"Se spune de obicei că există o nostalgie a paradisului pierdut care este copilăria. În realitate, copilăria este un refugiu al problemelor insolubile. Omul matur sau chiar foarte tânăr descoperă de pildă condiția sa; că mai devreme sau mai târziu, fericit sau nu, el trebuie să moară". ("Imposibila întoarcere" - Marin Preda)

Adolescența este vârsta dezamăgirii, a confuziei, este vârsta când te simți împrejmuț din toate părțile, când simți că nu ești lăsat să-ți trăiești viața, când decazi în ochii celorlalți,

datorită unor vorbe false care te destramă. Simți că propriul tău corp este o uneltire împotriva ta.

În adolescență somnul înseamnă uitare, insomnia te determină să vezi validitatea, să fii lucid și să vezi numai partea dură a lucrurilor. Acceptarea suferinței îți dă adolescentului puterea de a înfrunta viața.

După câțiva ani apare teama de maturitate –și cu înfrigurare realizezi că cei mai tineri au început să te înlăture așa cum ai făcut și tu cu oamenii maturi. Dacă o mică parte din conștiința lor și-ar mai aminti și ar spune în gând: "Nu suntem doar ceea ce suntem, ci și ceea ce am fost" atunci acest zid dintre generații poate ar putea distruge.

Mulți spun că adolescența este vârsta neliniștilor: a întrebărilor, a meditației. Dar vă spuneți? E greu să fii adolescent!"; întrebați-vă: "Cum ar fi oare fără adolescență?"

ÎNCREZĂTORI și NESIGURI, SINCERI și PERFIZI, ÎNDRĂZNETI și TIMIZI, HOTĂRĂTI și OSCILANTI, SCEPTICI, NAIVI, IGNORANTI, SENSIBILI... aceștia suntem noi.

Cătălina STĂNILĂ,
clasa a-X-a A
matematică- informatică

A. R. D. O. R.

Asociația Română pentru Dezbateri, Oratorie și Retică – ARDOR – este o organizație non-profit care a fost înființată în 1998 și continuă unul dintre cele mai de succes programe educaționale ale Fundației pentru o Societate Deschisă România (The Foundation for an Open Society Romania).

Începând din 1994, programul de dezbateri a fost foarte bine primit de către beneficiarii lui, astfel încât, acum, după mai bine de 7 ani de când a luat ființă, 2500 de liceeni și studenți, mai mult de 100 de profesori din 41 de orașe și 6 centre universitare sunt implicați în activități de dezbateri.

Printre valorile susținute de ARDOR se regăsesc toleranța față de părerile opuse și minoritare, responsabilitatea luării deciziilor, precum și implicarea activă și conștientă în viața socială.

Misiunea asociației este aceea de a pregăti tinerii pentru implicarea socială activă prin susținerea și dezvoltarea îndemnării necesare într-o societate deschisă: gândirea critică, toleranța față de părerile opuse și minoritare, eficiența comunicării, munca de echipă și abilitatea de cercetare, analiză și rezolvare a problemelor contemporane controversate.

Grupurile țintă pe care ARDOR le concentrează sunt liceenii și studenții, profesorii, ligile de studenți, uniunile profesorilor, etc.

Programele asociației sunt dirijate în cinci regiuni (Muntenia, Banat, Transilvania, Moldova și o regiune pentru studenții ce aparțin minorității maghiare). Un director regional împreună cu instructorii și membrii clubului din regiunea respectivă coordonează activitatea în fiecare din celelalte regiuni.

Pentru moment, ARDOR oferă membrilor trei formate pentru dezbateri: KARL POPPER - în special pentru liceeni, PARLIAMENTARY - pentru studenți și DREPT - pentru studenții la drept.

Serviciile promovate de ARDOR atât pentru membrii ei, cât și pentru organizațiile partenere includ:

A. Cursuri introductive și de antrenare supravegheată:

- ARDOR suportă înființarea de noi cluburi de dezbateri în licee și universități sau în cadrul organizațiilor interesate din cele cinci echipe regionale de antrenare, coordonate de un Comitet Național de Antrenare.

B. Testare și acreditare:

- Corespunzător asociației și acordului Ministerului Educației și Cercetării, începând cu anul 1999-2000, dezbateri este predată în licee de stat ca obiect opțional pentru Logică și Argumentare în cadrul ariei curriculare Omul și Societatea.

C. Organizarea activităților și evenimentelor (concursurile locale, regionale, naționale și conferințele publice):

- Aceste activități promovează un mediu organizat în care cunoștințele și abilitățile acumulate în cluburi sunt puse în practică și evaluate.

D. Crearea și distribuirea materialelor educaționale

Asociația are acum un program de studiu național, un manual de dezbateri (de Karl Popper) și mai multe seturi de materiale auxiliare, fiecare dintre ele fiind înaintea dezvoltate de către cinci Echipe Regionale de Dezbateri a Programului de Studiu.

E. Oferta de acces la informații și logistică:

Asociația a înființat cinci Centre Regionale de Resurse (în București, Cluj, Timișoara, Iași și Oradea). Aceste centre prevăzute cu calculatoare, imprimante, fotocopitoare, biblioteci, oferă membrilor ARDOR lucrări documentare din cele mai variate domenii, dicționare, enciclopedii, acces la internet, ca și logistică pentru organizarea activităților și evenimentelor regionale.

F. Facilitatea comunicării și schimburilor cu comunitățile internaționale de dezbateri:

ARDOR este un membru întemeietor al IDEA (International Debate Education Association) și astfel facilitează schimburile elevilor și profesorilor cu organizații similare de dezbateri din străinătate.

În ultimii doi ani ARDOR a încercat să cunoască nevoile participanților în programele de dezbateri prin centralizarea priorităților în câteva obiective, prin identificarea punctelor puternice pe care le-a avut și utilizarea lor. Aceste puncte puternice erau:

- o largă rețea de cluburi de dezbateri în toată țara;

- un număr mare de voluntari care credeau în misiunea ARDOR-ului;

- o poziție bună în sectorul NGO în România.

ARDOR a reușit să realizeze organizarea tuturor activităților de dezbateri care au fost planificate: o competiție națională pentru dezbaterile K. P., o competiție națională pentru dezbaterile parlamentare, cinci competiții regionale pentru dezbaterile K. P., cinci competiții regionale pentru dezbaterile parlamentare, peste șaiszeci de competiții locale în ambele tipuri de dezbateri.

De asemenea, ARDOR a organizat un număr de șaptesprezece antrenamente atât pentru cei avansați, cât și pentru începători.

În timpul acestor activități au fost organizate mai multe dezbateri publice care s-au finalizat cu sporirea numărului de centre de dezbateri din rețea cu 50%.

În 2000 ARDOR a sporit nivelul proiectelor internaționale față de anii precedenți, participând în tabăra de vară IDEA, la Campionatele Europene de Dezbateri, la Conferința Academică a IDEA, precum și la Antrenamentele Internaționale de Dezbateri ale IDEA. De asemenea, ARDOR a organizat un Campionat Internațional de Dezbateri cu participanți din Bulgaria, Moldova și România și un Campionat Internațional Parlamentar (concomitent cu un Campionat Național de Dezbateri Parlamentară).

A fost un număr de evenimente publice organizate de ARDOR cel mai important fiind proiectul Hyde Park și dezbateri publică organizată în noiembrie 2000 în Casa Parlamentului de la București, care a beneficiat de ajutorul și participarea autorităților. Au mai fost organizate numeroase

dezbateri televizate, care au avut o mare audiență.

În iunie 2001 s-a desfășurat în cadrul Colegiului Național "Unirea" prima etapă de instruire pentru dezbateri în prezența a treizeci de membri. Această primă etapă a avut loc în perioada 12-30 iunie și a fost condusă de domnul profesor instructor internațional Viorel Murariu de la Colegiul Național "Emil Racoviță" din Iași, care a asigurat și baza de curs.

Activitatea a fost reluată în toamnă începând cu 1 octombrie, în prezența profesoarelor Voineag Janet și Zgăbârdici Maria.

În 24 ianuarie liceul nostru a găzduit o demonstrație cu o echipă de la Racoviță. Prezența elevilor uniriști a fost una impresionantă, sala fiind arhiplină (aproximativ 100 de elevi).

Grupul de dezbateri al Colegiului Național "Unirea" speră ca în viitorul apropiat să atragă cât mai mulți

membri. Intențiile sale sunt ca dezbaterile să devină obiect opțional în cadrul liceului.

Mentionăm că grupul nostru de dezbateri este deja conectat la rețeaua Asociației Române de Dezbateri, Oratorie și Retorică.

Oana GRIGORE, clasa a XI a C
Felix GEORGESCU,
clasa a XII a C
Colegiul Național Unirea

PERLE

Elevii spun...

- "În textul dat, dialogul nu este posibil, deoarece receptorul, Cetățeanul turmentat, refuză să comunice cu Tipătescu și refuză să devină emițător."

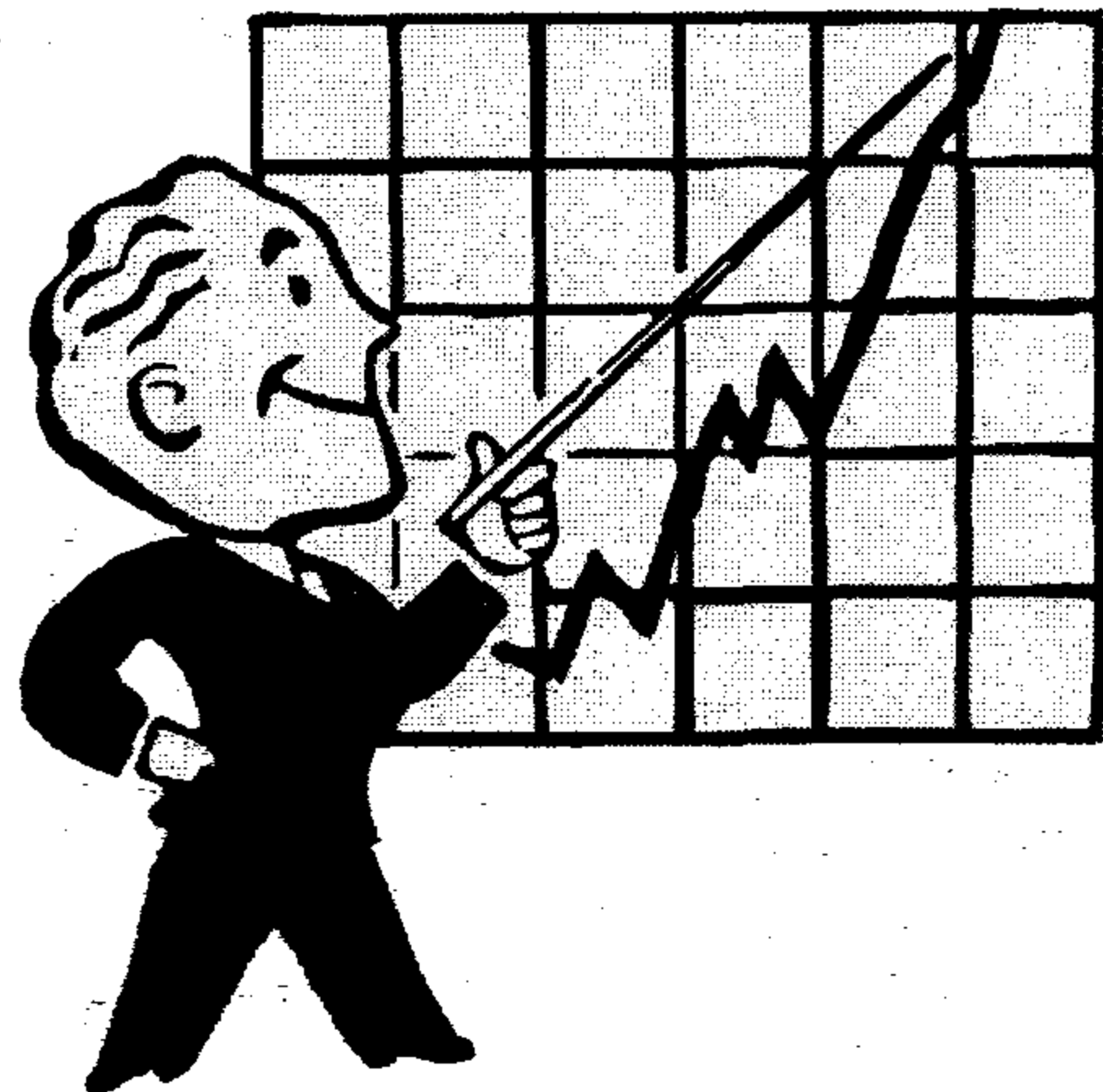
- "O scrisoare pierdută" este o comedie cu un subiect oarecum tragic. Autorul prezintă o întâmplare comică dar în același timp poate să devină tragică."

- "Umorul lui Caragiale este inefabil ca și lirismul eminescian."

- "Cetățeanul turmentat este cetățeanul obișnuit din epoca caragialistică."

- "Datorită iubirii pătimase pentru alcool, Cetățeanul turmentat este deposedat de scrisoare de către Nae Cațavencu."

(Extrase din lucrările de control de la clasa a XI-a F)

...dar și profesorii...

- "Cine sapă femeia altuia cade singur în ea."

- "N-am mai făcut flotări de-o gașcă de vreme."

- "Masa lu' bilă, că bilă dislocuiește".

- "Scrie ca să se audă!"

- "Nu merge fiindcă apar multe impurități și se îmbârligă."

- "Disparicia...ăă... disparicia...ăă... dispariția!"

- "Condorul are un penaj la gât care-l detașează de restul plantelor."

- "Nu știu dacă am spus, dar dacă n-am spus repet."

- "Am cumpărat carioace."

- "Inocent n-ai fost niciodată, dar acum devii din ce în ce mai periculos".

- "...balaurii ăia de la clasele mici."

- "Dacă ești canibal înseamnă că-ți mănânci semenul, cel puțin o parte semnificativă din el."

- "În satele noastre există, dar nu prea există."

- "Unele celule apar noaptea."

- "Nu mai zicem la mormoloci, Doamne iartă-mă!"

- "Vezi, de aia n-are coada urs."

- "Nu mai le luăm."

- "Luna reprezintă privirea care privește."

- "Nemărginit înseamnă că nu e mărginit."

- "Eu sunt un câmp magnetic, ca un pervers ce sunt."

- "Ce-i cercul ăsta păros la tine?"

- "Copii voștri or să se îmbârlige".

- "Își pune o treabă pe față, de aia."
- "Fă-o cât de perfect orizontal se poate."

- "Puteam și așa. Dădea exact la fel, numai că invers."

- "Tu n-ai cercu-n cap?"

- Către ea: "Du-te spre el! Stai pe el acolo!"

- "Ăsta-i lucrul cel mai esențial."

- "Și eu le-am digerat greu la timpul vostru."

- "Dacă iau muchia asta, care este cele două capete ale sale?"

- "Domnii care dorește să-și scoată cărți..."

- "Aleg costul cel mai minim."

- "Ce transformări se face?"

- "Dacă introduceți din greșeală greșit..."

- "...se numește subgrafuri."

- "Crește descendenții."

- "Eu pe cine o să le iau?"

- "Pe unde se face toate operațiile?"

- "De asta spun listă, că vine de la cuvântul linie."

- "Șterg și rămân cu coada goală".

- "Voi o alegeți pe cea care e mai optima."

- "Munca care-o fac e aceeași."

- "Deci nu îl ia pe cel mai maxim".

- "Este 2 mai mic decât 9? Nu!"

- "Recursivitatea e treaba lui să-i dai și-i treaba lui s-o facă."

Consemnate de Ioana BRATIE,
clasa a XI-a C, C. N. U.

Colectivul de redacție

Profesori:

Janet VOINEAG

Maria ZGĂBÎRDICI

Mircea DINUTZ

Gheorghe ZAHARIA

Marlena OPREA

Elevi:

Irina FRĂȚIȚĂ, XI-F

Oana BĂLAN, XI-F

Delia NIȚĂ, XI-F

Florin GHINEA, XI-F

Ioana BRATIE, XI-C

Grafica realizată de prof. Alexandru CUCEREANU

